

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

izdaje

hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uređuje

F. Z. KESTERČANEK.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1906.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

10 milijuna šumskih biljaka.

Crni i bijeli bor, omorike, ariš, jele, weimutovce, kao i sve vrste inostranih četinjaca, a napose veoma krepke javore, hrastove crvenu johu, bijelu johu, breze, bukve jasene, gledičije, akacije, brijestove i t. d.

Divjake raznih voćaka za podlogu u ciepilnjacima, kao i sve vrste šumskih presadnica **prodaje** u poznato pouzdanj kakvoći c. i kr. austro-ugarski dvorski dobavljač

Adalbert Farago

trgovina šumskog sjemenja i sjemenjara na paru uz topli zrak u

 ZALA-EGERSZEGU u Magjarskoj

kod želj. stanice **Varaždin**, koja postaja za naručbe iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i t. d. posebne povoljne željezničke odpreme pogodnosti omogućuju.

Dopisnica uredništva.

P. n. g. S. pl. H. u Valpovu. Reklamirani broj odposlasmu Vam odmah na 30. kolovoza. Biti će krivnja odpravništva.

E. R. B. u Novoj Gradiški. Primismo u redu, a upotrebiti ćemo čim dospijemo.

L. Ž. u Miholjcu Dolnjem i P. M. prije u Vranovini sada u Krasnom. Izpravismo kako javiste.

B. H. u Novoj Gradiški i G. L. u Belovaru. Najljepša hvala na poslanom prilogu.

S. K. u Velikoj Barni. Vašu pošiljku od 8. rujna o. g. primismo, pošto predmet ipak nespada u okvir našeg lista, ne možemo udovoljiti ni Vašoj želji, da ga od-tisnemo.

A. L. u Belovaru. Najsrdačnija hvala. — Učinit ćemo sve, što budemo mogli, i znali, da Vašim i Vaših drugova željama što potpunije zadovoljimo.

Braču H. u Zagrebu. Pismo od 21. rujna sa nastavkom primismo u redu, čim nam stignu naručene slike, nastaviti ćemo, nu svakako molimo š o prije još i konac prvog odsjeka rad nje.

P. M. u Glini. Pošiljku od 21. rujna primismo u redu, nu za ovaj broj bilo već prekasno, a i obseg morati ćemo svakako smanjiti.

S. J. u Siraču. Broj 1 — 8 t. g. odposlasmu Vam odmah na 24. rujna Članarinu i upisninu (15 K.) izvolite dostaviti izravno „predsjedništvu hrv.-slav. šumar. društva“ u Zagreb.

G. J. u Zagrebu. Dostavljeni nam članak nemogospmo uz najbolju volju ovaj put sbog pomanjkanja prostora uvrstiti.

Upozorujemo i opet, da gg. izvole promjene adrese, reklamacije — kao i sve na uredništvo ili upravu „Šumarskoga lista“ i „Lugarskoga vjestnika“ odnoseća pisma u svom vlastitom interesu izravno na uredništvo lista upravljati.

Gospoda, koja bilo krivnjom pošte ili inače ne bi najdulje do 10 dana u mjesecu primila odnosni broj lista, neka to odmah prijave uredništvu, da im setakav dok zaliha dotiče, može ponovno dostaviti. Putem pošte su takove reklamacije proste od poštarine.

Šumarski list.

Br. 10.

U ZAGREBU, 1. listopada 1906.

God. XXX.

JOSIP KOZARAC

(* 1858. — † 1906.)

kr. držav. šumarnik i zamjenik predstojnika kr. držav. nadšumarničkog ureda u Vinkovcih,
začasni član hrv.-slav. šumarskoga društva, hrvatski književnik, bivši urednik »Šumarskoga
lista« i t. d. i t. d.

Peticija kr. kotarskih šumara, križevačkih absolvenata, na visoki sabor u Zagrebu.*

Visoki sabore!

Kralj. kotarski šumari političke uprave, namješteni po zakonu od 22. siječnja 1904., kojim se uredjuje šumarsko-tehnička služba kod političke uprave u našoj otačbini, podnieli su po presvjetlom gospodinu grofu Marku Bombellu predsjedniku hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva Preuzvišenomu Gospodinu Banu poniznu svoju predstavku mjeseca kolovoza 1904., kojom su zamolili, da Njegova Preuzvišenost blagoizvoli odrediti, da se ustanove §§. 6. i 14. toga zakona bilo putem naredbenim jasnije nadopune i raztumače, bilo putem zakonodavnoga tiela promiene, jer da ti paragrafi — po mienju nekih višjih činbenika — prieče absolventima srednjih šumarskih zavoda unapredjenje od X. činovnoga razreda gore. (Dalje sada sliedi predstavka što je bila jur otisnuta na stranama 531. — 536. Š. l. g. 1904. — a koju zato ovdje izpuštamo. Opazka uredništva.).

Pošto je sa neznatnim iznimkama sav kontigenat kr. kot. šumara popunjen sa bivšima križevačkima absolventima, to su oni u brizi za svoju budućnost, podnieli pomenutu predstavku.

Povodom toga, što rješenje ote predstavke nije do danas poznato, prisiljeni smo tražiti lieka kod narodnog predstavnictva.

Prvi jasni izražaj dosadanjega po nas nepravednog provadjanja tih zakonskih ustanova na našu štetu, vidiv je iz visokovladne načelne riješitbe od 30. listopada 1905., broj 66.228, kojom je našem jednomu sudrugu, — akoprem po njegovomu presvijetlomu gospodinu velikomu županu vanredno preporučan za naimenovanje županijskim šumarskim nadzornikom u

* Ovom peticijom mole kr. kot. šumari promjenu dosadanjeg krivog tumačenja i provadjanja §§. 6. i 14. zakona od 22. siječnja 1894. o uredjeju šumarsko-tehničke službe kod političke uprave, kojim se križevačkim šumarskim absolventima krati promaknuće od X. činovnog razreda gore, a podjedno mole da se i njihovo materijalno stanje pravedno uredi.

Opazka uredništva.

X. činov. razredu, a osim toga po statusu na redu, — bila Imolba odpućena sa motivacijom: »da mu manjka podpuno osposobljenje propisano §. 6. zakona od 22. siečnja 1894.«

A i ovoga se je proljeća naša nada u pravedan postupak s nama podpuno razbila, kada je imenovanjem jednoga mladjega, učinjen preskok u IX. činov. razred i time je nepravedno provadjanje toga zakona naprama nama križevačkim absolventima proti svakomu pravu sankcionirano.

U navedenoj predstavi dokazali smo, da u smislu §. 5. obćeg gradjanskog zakona natrag djelovati nemože, pa da se je to načelo i do provedbe zakona o uredjenju šumarske službe obdržavalo, dokazom je sljedeće:

Do godine 1871. gospodarilo se je u šumama urbarijalnih obćina na temelju obćega šumskoga zakona od 3. prosinca 1852., koji je uveden za Hrvatsku i Slavoniju cesarskim patentom od 24. lipnja 1857.

Nakon dovršene segregacije, uredjena je godine 1871. privremenom normativnom naredbom kralj. zemaljske vlade od 4. ožujka broj 2144. uprava, gospodarenje i uživanje obćinskih šuma u kraljevinâ Hrvatskoj i Slavoniji.

§. 2. te naredbe odredjuje: da kralj. zemaljska vlada vrši nadzor nad tima šumama preko županijskih kroz organe, postavljene za upravu obćinskih šuma.

Takovi organi jesu:

- a) sedam županijskih nadšumara i t. d.
- b) obćinski šumari i c) obćinski lugari.

Nadalje govori naredba o uredjenju šumskoga gospodarstva i propisuje način toga uredjenja: o zaokruženju šumskih upravnih kotara i o namještenju šumara, dok u §. 21. navadja, da se županijski nadšumari, kao članovi županijskoga municipalnoga magistrata plaćaju po postojećem za sada sustavu iz zemaljskih sredstava.

U §. 22. izraženo je načelno, da natječaje za popunjenje mjestâ županijskih nadšumara i obćinskih šumara razpisuju dotični veliki župani.

§. 23. navadja doslovce: „županijske nadšumare imenuje na predlog velikih župana ban«.

§. 24. glasi: »obćinske šumare biraju obćine u sjednici zakonitoga svoga zastupstva većinom glasova — a potvrđuju ih veliki župani uz opredielenje sjedišta im u upravnom šumskom kotaru. — Oni imadu pravo na mirovinu po propisih za državne činovnike postojećih i ne mogu se bez istrage i dokazanoga prekršaja i zločina od službe odpustiti«.

§. 34. govori o odnošaju i dužnostih županijskih nadšumara, obćinskih šumara i lugara.

Iz svega ovoga sliedi, da su županijski nadšumari i obćinski šumari tom naredbom stavljeni u jednu te istu kategoriju činovnika, dakle niti zemaljsku niti za pravo obćinsku, već županijskoga municipalnoga magistrata, po kojemu se je šumska uprava vodila.

Jedni su dobili beriva iz zemaljskih, a drugi iz obćinskih sredstava sve do onoga vremena, dok se zakonom šumska uprava nije uredila.

Županijski nadšumari prešli su po zakonu od 5. veljače 1886. ob ustroju županija i uredjenju uprave u županija i kotarih u zemaljsku službu, dočim su obćinski šumari morali čekati, dok se donese zakon o gospodarenju i upravi obćinskih šuma.

Medjutim ostali su i nadalje u službi podredjeni županijskim oblastima, odnosno kr. žup. šum. nadzornicima, dočim obćine nisu imale nad njima niti u upravnom niti u karnostnom pogledu nikakova utjecaja. A poznato je, da je većina nas službovala u sjedištu kr. kot. oblastih, kod kojih smo imali uredovnice i obavljali poslove šumarskih izvjestitelja.

Pošto je citovana privremena naredba morala biti zamienjena zakonom — po primjeru ostalih uredjenih država, prešlo se je na zakonsku novelu o upravi i gospodarenju obćinskih šuma, pa je tako došlo do zakona od 26. ožujka 1894. kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumama stojećima pod osobitim javnim nadzorom, koji zakon je prema württemberškom uzorku za naše odnošaje izradjen.

Prema tomu zakonu (§. 7.) prešla je uprava občinskih šuma u ruke posjednika šume, u suglasju sa zakonom od 25. travnja 1894. o zemljištnima zajednicama (§. 25.) kojim su pravni odnošaji zemljištnih zajednica uredjeni.

Njima je prepušteno ukotarivanje šuma u šumsko-upravne kotare, prepušteno im je namještati šumarske stručnjake bilo posebice, bilo u zajednici, nu to sve učinjeno je ovisnim o potvrdi kr. zemaljske vlade.

Odnosaji šumarskoga i lugarskoga osoblja uredjeni su potpunoma ustanovama §§. 7., 8. i 12. zakona.

Izmienivši tako ovaj zakon predspomenutu visokovladnu naredbu od g. 1871., morala bi visoka kralj. zemaljska vlada izdati službene napatke i u obće oživotvoriti šumarsku službu kod zemljištnih zajednica (§. 7., 8. i 12.).

Do toga ali nije došlo, (osim napatka za sastav gospod. osnova) pošto je uzet obzir na uredjenje šumarsko-tehničke službe kod policičke uprave po zakonu od 22. siečnja 1894., koji si je u §. 9. točka 5. osigurao upravu tih šuma po organima, koji će se po tomu zakonu namjestiti što je i predspomenuti zakon u §. 10. priznao.

Tim se zakonom u glavnom uredjuje nadzorno-redarstvena i nadzorno-gospodarstvena služba, po kojem će političke vlasti kroz svoje šumarske organe po tomu zakonu namještene, vršiti svoj nadzor o provedbi ustanova šumskoga zakona kao i zakona o gospodarenju sa občinskim šumama.

Ali pošto bi takav službeni aparat kr. kotarskih oblasti zemlju stajao velike žrtve, a da se zakon ipak provede, stavljene su šume zemljištnih zajednica pod upravu šumsko-tehničkoga osoblja političkih oblasti, nakon što su se iste obvezale na stanoviti doprinos za djelomično pokriće beriva kr. kot. šumara.

Visoki sabore!

Jednim i drugim zakonom ustanovljeno je naročito, da šumsku upravu nad gospodarstvom šuma bivših urbarnih ob-

ćina mogu voditi šumarski tehničari političke uprave, ako to zemljištne zajednice s a m e zaključe. ili ako bi to odredili posebni zakoni.

Kralj. je zemaljska vlada ponudila obćinama i posjednicima vodstvo uprave u njihovih šuma, po šumarskim tehničarima kotarskih oblasti, uz odredjeni ključ doprinosa k berivima tih tehničara, a političke su oblasti putem glavnih skupština zemljištних zajednica zapisnički sklopile nagodu i na temelju tih zapisnika prešlo se je na popunjenje mjesta šumarskih tehničara političke uprave i ujedno stručnih upravitelja šumâ zemljištних zajednica, na temelju oba predspomenuta zakona.

Prva za nas važna ustanova zakona od 22. siečnja 1894. nalazi se u §. 7., koja glasi: »Izpražnjena mjesta šumarskih tehničara valja u pravilu popunjavati natječajem«.

Doista kralj. zemaljska vlada razpisala je natječaj kod prvoga pepunjenja, a to je morala učiniti, da uzmogne ustanoviti status i rang i u službu namjestiti šumarsko osoblje koli prelazom, toli da manjkajuće još osoblje popuni novimi imenovanji.

Rangiranje i ustanovljenje statusa kotarskih šumara obavljeno je prema dnevnim razredima, u kojima su šumari do prelaza u zemaljsku službu stajali, te polag do tada odsluženih godina.

Strogo provadjanje §. 6. i 14. zakona, imalo bi posljedicom, da bi morali svi akademičari stavljeni biti pred križevačke absolvente, dočim empirici nebi u obće smjeli u služdu namješteni biti. Nu to vidimo, da nije uzslijedilo, pa prema tomu nebi ni sadašnje provadjanje tih paragrafa, kako ćemo na drugom mjestu još jasnije dokazati, smjelo doći do izvedivosti.

Sada dolazimo do §§. 6. i 14. toga zakona, koji se provadja na našu golemu štetu proti nama.

Visoki sabore!

Na ovom mjestu iztaknuti nam je, da imade vrlo uvažanih strukovnjaka, koji tvrde, da je u praksi postojeće tumačenje i provadjanje §. 6. i 14. zakona od 22. I. 1894. skroz krivo i protuzakonito, pa za dokaz tome evo razprave, što ju je napisao u »Šumarskom listu« g: 1898. na stranama 209.—221. profesor šumarske akademije gosp. Fr. Ž. Kesterčanek. Vidi odnosni članak u »Š. l.« g. 1894. — koji s toga ovdje (sada izpuštamo. Opazka uredništva.).

Uz ovo tumačenje tih dvajuh paragrafa sa strane našega mjerodavnoga šumarskoga naučnjaka, neimamo mi ništa nadodati, već smo slobodni objasniti ustanove §. 15 istog zakona.

Taj paragraf glasi: »Oni šumarski tehničari, koji već sada služuju u zemaljskoj službi, rješavaju se kod prvoga imenovanja dužnosti, da dokažu teoretsko i praktično osposobljenje, propisano u §. 6. i 14. ovoga zakona«.

Navedemo li sada, da su županijski nadšumari stajali do preustrojstva u IX. činovnom razredu, a šumarski urednici kod visoke kr. zemalj. vlade u IX. i višjim činovnicima razredima, onda je bilo dovoljno, da zakon navede, da samo ti urednici netrebaju dokazati hvalifikaciju »jedino §. 6 propisanu«. Ako je dakle u §. 15. uvršteno izrekom, da se »netraži §§. 6. i 14. propisana kvalifikacija«, onda to nije potrebno bilo navesti, pošto u zemaljskoj službi nije u X. i nižijem činovnom razredu namještenih šumarskih urednika bilo.

Stoga se ta zakonska ustanova mora protezati na nas, koji smo učinili prelaz iz javne u zemaljsku službu, kako je to u svom zaključnom govoru i tadanji saborski izvjestitelj sasna jasno i korektno istaknuo.

Koli §. 14. toli i ovim paragrafom nadopunjeni je §. 6. za doba prelazno, je najjasniji dokaz, da zakon do uredjenja šumarske nastave na akademičkoj podlozi, nepravi izmedju jednih i drugih nikakove razlike.

A to je sasma jasno i naravno, jer kada je kr. zem. vlada ob- obnašla za shodno, da občinsku šumsku upravu podredi ze- zemaljskoj upravi, da joj bude lakše namirivati beriva svojih ured- nika, nije nas, koji smo imali pravo na mirovinu, mogla službe riješiti niti umiroviti, već nas je morala u službu preuzeti i smatrati kod prelaza kao da smo i do tada u zemaljskoj službi stajali, jer inače nebi bila mogla popuniti status stručara, niti bi zemlja dobila doprinos k troškovom,

A da je nama prije namještenja rečeno bilo, kako će se s nama kašnje postupati, nebi provedba toga zakona mogla doći do izvedenja, jer bi mi tražili, da se šumarska služba uredi po zakonu od 26. ožujka 1894.: u kojem se ne opaža medj struč- njacima državno osposobljenima nikakova razlika (§§. 6 i 7.) te se nebi u ludo izložiti svojom eksistencijom, napustiv zajam- čenu službu.

Taj se zakon na našu štetu provadja i pomoću §. 12. zakona od 22. siečnja 1894., koji glasi: »Svi u zemaljskoj službi stojeći šumarsko-tehnički činovnici stupaju danom, kojim ovaj zakon zadobije kriepost u raspoloživost na vrijeme od jedne godine dana, a s onim, koji za toga vremena nebude namješten, valja da se nor malno postupa, akoprem baš ta okolnost, što smo kao občinski šumari u provedbi toga pa- ragrafa, bili stavljeni kao u zem. službi stojeći šumarski teh- ničari u stanje rospoloživo, dokazuje, da se ustanova §. 6. i 14. istog zakona na nas primieniti nesmije.

Mi dakle na temelju tog paragrafa nismo postavljeni po svojoj volji novim namještenjem u početnu službu, jer bi tada i u raspisu natječaja moralo izrekom biti navedeno, da se to nemještenje smatra novim ili početnim.

Da to ne stoji, dokazom su činjenice, da je kod preu- strojstva šumarsko-tehničke službe primljeno i nekoliko ob- činskih šumara u zemaljsku službu, koji nisu mogli dokazati osposobljenja §§. 6. i 14. propisano i de jure nebi smjeli biti imenovani kralj. kotarskim šumarima, pa su jedino mogli biti uzeti u službu na temelju §. 15., čim je nepobitno nama svima

priznato, kao da smo u zemaljskoj službi i do sada služili, kako je to učinjeno i sa žup. nudšumarima, jer nemožemo predmievati, da bi zakon pored svoga propisa empiricima pogodio, a nama ne.

Prema tomu ne mogu ni §. 6. alineja 1. nas izuzimati, te se tim izjednačuju svi u zemaljsku službu namješteni šumarski urednici. — I tu je u tom paragrafu sadržano juridičko načelo, po kojemu nijedan zakon nemože natrag djelovati — i na nas primijenjeno.

Da se sadržaj §. 12. nam na štetu provadja, svjedokom nam je §. 13., koji nam kod prelaza službe uračunava u mirovinu ono vrijeme našega službovanja, koje smo sproveli u javnoj službi. Još jasnije precizira taj pojam o neprekidnosti službenoga odnošaja §. 16., koji kaže: »onim šumarskim tehničarom, kojim novo imenovanje ne povisi ni plaće ni čina, kr. će zemaljska vlada, ako bi se morali preseliti na novo polučeno mjesto, dozvoliti primjerenu odštetu selitbenoga troška«. — Dakle propisom ovoga paragrafa bjelodano je dokazano, da su oni šumarski činovnici, kojima je novim imenovanjem službeno mjesto promijenjeno, a čin ostao isti, smatrani kao da su iz službenih obzira premješteni, te i do sada u zemaljskoj službi namješteni bili.

Ova ustanova uzeta je iz §. 83., koji je u savezu sa §. 80. zakona od 5. veljače 1886. o uredjenju uprave u županijama i kotarima, pa pošto je tim paragrafom mišljeno jedino do tada u službi stojeće osoblje, eto nam novoga dokaza, da nas je zakonska ustanova kod prelaza u zemaljsku službu, smatrala kao do sada u javnoj službi stojeće urednike, jer je i na nas te propise primienila, što su i sam Preuzvišeni gospodin Ban, a i tadanji saborski izvjestitelj, u saborskoj raspravi o tomu zakonu bjelodano istaknuli i rastumačili.

Visoki sabore i narodno predstavništvo!

Mi se nadamo, da smo naše stanovište i pravo zakonom u ruci dokazali, a da se taj zakon sada na našu štetu tumači i

i provadja, čudimo se i pitamo: jesmo li mi sinovi ove zemlje i šta smo sagriješili, da se na nama jasni propisi zakona za unikum na našu štetu upotriebljuju?

I državna šumska uprava, koja našem akademicki obrazovanomu šumarskomu pomladku nepriznaje kvalifikacije za izjednačenje sa šćavničkim absolventima, primila je dosta srednjoškolskih šumarskih absolvenata, koli sa domaćega toli i sa českih srednjih šumarskih zavoda, pak nije pravila izmedju jednih i drugih nikakove razlike, te su svi po redu napredovali. A to je i sasma pravedno bilo, jer kada ih je uprava trebala, nije ih od nikakovih blagodati izključiti mogla.

Tako rekuć sa malima iznimkama je cjelokupno šumarsko činovništvo naših imovnih občina popunjeno šumarima sa bivšega domaćega križevačkoga zavoda, koje vodi cjelokupnu upravu imovnih občina, pa dok oni imaju tu blagodat, da mogu i dalje napredovati, pravi se s nama iznimka, koja neima zakonskoga oslona i moramo smatrati poniženjem za sve nas, kao da mi nebi bili sposobni za višje službe od X. činovnog razreda.

Dogadja se i to, da koji stališ usljed svoga naravnoga djelokruga neima redovnoga promaknuća, ali kada bi §§. 6. i 14. zakona od 22. siečnja 1894. takav propis sadržavali, tada bi morali XI. i X. činovnom razredu opredieliti potrebne pet godišnje doplatke, da činovnik bude materijalno obezbijedjen, kako je to kod veterinarske struke uredjeno.

Izgleda kao da nas se namjerava prema današnjem stanju stvari t. j. tumačenjem zakona tako, da isti može i natrag djelovatati, zadržati u XI. i X. dnev. razredu, a to bi značilo udariti nam smrtni udarac i utući u nama svaku ambiciju za buduće naše službovanje, te nas po malo tako iz službe odstraniti.

To nije učinila ni jedna zemlja, pak smo slobodni se nadati, da će visoki sabor ovu katastrofu za vremena prepriečiti htjeti. Ovu nedoličnu kampagnu pokrenuli su nekoji šumarski akademičari, koji bi se rada proturati pred nas starije, gra-

deći svoje pravo na akademičkim naukama, bez obzira na sposobnosti pojedinaca i ne gledajući na to, šta zakonski propisi odredjuju, pak nas u srece i ponos vriedja, da su ti nedolični ispadi našli odziva u novije doba i u javnih glasilih.

A to je tim nepravednije, što je naukovna osnova križevačkoga šumarskoga zavoda malo ne na akademičkoj podlozi uredjena bila. Naši profesori su isti bili, koji su sada na zagrebačkoj šumarskoj akademiji.

A u povjerenstvu za državne šumarske izpite sjedi većina križevačkih šumarskih absolvenata, pred kojima i akademičari državni šumarski izpit polažu, pak je i to dolična satira na sadanje provadjanje §§. 6. i 14. zakona od 22. siečnja 1894.

U krilu visoke vlade imenovan je i jedan križevački absolvent, koji je — nakon što je pomenuti zakon u kriepost stupio — promaknut u IX. dnevni razred.

Stoga molimo u pokornosti da se na nama ne pravi razlika, kada za nju zakonskoga oslona neima i da nam se ne ogorčuje i onako naš jadan i čemeran život, pak neka visoki sabor izvoli svoje stanovište izreči i visokoj vladi priobćiti, te istu pozvati, da u smislu toga stanovišta taj zakon provadja.

Tim više je to potrebno kr. zemaljskoj vladi priobćiti, pošto je zakonska moć i valjanost §§. 12., 14. i 15. zakona od 22. siečnja 1894. koncem godine 1904. utrнула, ter se nakon godine 1904. nije moći na njih više pozivati. — Pak upravo za to, što je §. 15. utrnuo, a mi kr. kot. šumari, koji smo na temelju toga paragrafa u prelaznoj nadopunitbi §. 6. imenovani, fe i dalje ostali u službi, zadobili smo pravnu jednakost propisâ §. 6. pomenutoga zakona.

Visoki sabore!

Druga naša velika nedaća i poniženje leži u tomu, što je prigodom reorganizacije šumarsko-tehničke službe kod političke uprave sve šumarsko osoblje kotarskih oblasti svrstano polovicom u XI., a polovicom u X. dnevni razred.

Mi znademo, da su tu po sriedi najviše odlučivala materijalna sredstva, koja su visokoj kr. zemaljskoj vladi kod prvoga namještenja na raspolaganje stajala.

Ne možemo se ali za to mi kriviti i toga radi trpiti materijalno i moralno. Zemlja je bila dužna, obzirom na ustanove samoga zakona, kojim se zahtjeva za te urednike akademska naobrazba, skrbiti, da oni podjedno ne budu sa ostalima strukama samo po naukama izjednačeni, već i činovnimi razredi, odnosno materijalno.

Tim više je zemlja bila dužna naše materijalno stanje povoljno urediti, pošto smo mi prelazom u zemaljsku službu najmanje polovicu svojih dohodaka izgubili, imenice deputate i privatnu zaslužbu.

Doprinos, što ga posjednici šumâ, stavljenih pod stručnu upravu šumarskih tehničara političke uprave plaćati imadu, jest često tako neznatan, da ne stoji u nikakovom razmjeru sa površinom šuma i stručnima radnjama, koje se tima šumama posvetiti imadu. Neka samo jedan primjer osvjetli našu tvrdnju.

Zemljištna zajednica urbarna občina Dubrava, imade 3000 katastralnih jutara šumâ i šumom obraslih pašnjaka, pak bi morala već sama za sebe šumara držati, a ona plaća zemlji doprinos za upravu svojih šuma tek 300 kruna godišnje ili deset filira po jutru. Jeftinije uprave šumâ neima na cielome svijetu, a imade ih koje daleko manje plaćaju.

I unatoč tome dobiva zemlja od zem. zajednica 77.436 K. dakle više nego li iznašaju plaće kr. kot. šumara. (Šumarski činovnici vlade i županija dobivali su i prije t. zv. organizacije šumarstva plaću iz zemaljskih sredstava.)

Da je šumarska uprava zemljištnih zajednica uređjena po zakonu od 26. ožujka 1894. kako bi po pravu i morala biti uređjena, nebi mi imali (barem nebi smjeli imati) manja berriva, nego ih imaju činovnici krajiških imovnih občina, pošto je odnošaj posjednika identičan.

Jedan proizlazi iz prava služnostih u šuma vlastele po zakonu urbarskom, a drugi iz prava služnostih u šuma krajiškoga vojnoga erara po zakonu od 8. lipnja 1871.

Pa kako njihovi upravitelji šumarija stoje u X. i IX. činovnom razredu, moralo bi se to i na nas protegnuti, a tada bi nedvojbeno naš položaj naprama sadašnjemu bio pravedniji i povoljniji.

Mi smo slobodni ovdje sravniti šumarsko činovništvo državnoga šumskoga erara i krajiških imovnih občina s nama, koje vodi stručnu upravu u povjerenih im šuma kao i mi — i izkazati stanje njihovoga statusa prema prošlogodišnjima podacima sa našim statusom, da se vidi golema razlika, kako je za njih — akoprem bi još bolje oskrbljeni biti morali — skrbljeno, a kako za nas, kao zemaljsko šumarsko osoblje.

A) Državni šumski erar.

Od svih 100 šumarskih urednika svrstano je u VI. činovni razred 1%, u VII. činovni razred 2%, u VIII. činovni razred 11%, u IX. činovni razred 35%, u X. činovni razred 30%, u XI. činovni razred 10% i vježbenika 11%.

B) Krajiške imovne občine.

Od svih 125 šumarskih urednika svrstano je u VIII. dnevni razred 7.5%; u IX. dnevni razred 20.5%; u X. dnevni razred 33.5%; u XI. dnevni razred 29.5% i vježbenika 9%.

C) Autonomna šumska uprava.

Od svih 70 županijskih i kotarskih šumarskih urednika svrstano je u VIII. dnevni razred 5.7%; u IX. dnevni razred 5.7%; u X. dnevni razred 33%; u XI. dnevni razred 35.7% i vježbenika 19.9%.

Dok dakle svi šumarski urednici državnoga šumskoga erara i imovnih občina moraju po sadašnjemu statusu doći barem u IX. i X. činovni razred, nemožemo mi uslied sadašnjega statusa iz XI. i X. činovnoga razreda napred.

K tom dolazi i ta činjenica, da su kod obje pretpostavljene uprave urednici XI. činovnoga razreda kao i vježbenici u

podređenom službovanju i da im se riedko samostalno uprava povjerava, dočim su naši urednici XI. razreda samostalni upravitelji šumâ, a ipak su izjednačeni tek sa šumarskim kandidatima i pristavima.

Da pako šumari, koji su namješteni u privatnoj službi, stoje kud i kamo u povoljnijemu stanju od nas — akoprem su velikim dielom samo autodidakti — netrebamo ni dokazivati, jer je to obćenito poznato.

Sve te kategorije šumarskih urednika uživaju liepe stanove u naravi, deputatna drva, deputatno zemljište i t. d. kao poboljšicu k berivima, samo smo mi od te blagodati izuzeti, a poznato je, da svi moramo na stanarini nadplaćivati, drva za skupe novce kupovati, a naše deputatno zemljište je domaća piaca. — A ipak mi vodimo upravu šuma, kao i oni, samo što je naš šumoposjednik lišen svih tih podavanja, a u službi traži od nas upravo nemogućnost i dok ne budemo postigli sredjenije šumsko-upravne prilike, to će naš mukotrpni službeni odnošaj biti svakim danom sve veći i veći.

Mi danas moramo ovršaviti dvie službe.

Jedno kao izvjestitelji za šumarstvo i lovstvo kod politčke uprave, a drugu kao stručni upravitelji u šumâ zemljištnih zajednica, pa dok zemlja prima odštetu za naš rad, trud i muku, nedaje nama za tu upravu nikakove nagrade, (odštetu za povišicu na stanarini, deputatnom gorivu, deputatnom zemljištu), a još se uz to na nama pravi razlika obzirom na ostale struke na našu golemu štetu.

K tomu moramo, prema našem stručnomu položaju i odgoju izdržati, sve i stališu dolikujuće potrebe obiteljske, službene, stručne i društvene, analogno ostalima upravnim i sudskim urednicima, dok manipulacionalno osoblje, tamničari, pisari i t. d. od kojih se ne traži nikakova stručna naobrazba i koje osoblje se popunjuje iz stališa odsluženih podčastnika, ne mora svima tima zahtjevima udovoljavati, a ipak je s nama izjednačeno, dolazi dapače u. IX. VIII., VII. dnevni razred.

To osoblje donáša sobom kraj toga još i u mirovinu

uračunavih 12 godina kod vojništva odsluženih, pa je i prema tomu u puno povoljnijem položaju od nas.

Uzme li se pako u obzir naša naporna služba, kod koje malo nas koji doživi starije dane u povoljnom zdravlju, jer nam prava vanjska služba pada u najnepovoljnije godišnje doba; jesen, zimu i proljeće, a i inače kroz cijelu godinu, onda se ne treba čuditi, da su naši dnevni pratioci: reumatizam svih mogućih vrstih, želudačne bolesti i t. d. a i opasnost po sam život.

A istom kada predložimo visokomu saboru i narodnomu predstavništvu, da nas imade, koji i preko dvadeset godina na toj maloj plaći — često sa mnogobrojnom obitelji — u jednom te istom činovnom razredu životariti moramo, onda nije čudo, da nas veći broj pod jarnom životnih prilika trajno oskudievati mora.

Svjestni smo si, da pošteno i sa velikom ljubavlju upravljamo sa šumskim imetkom naroda našega, bez kojega on nebi obstajati mogao. — Povjereni su nam dakle u ruke milioni narodnoga imetka, i to ne u kakovoj zatvorenoj kasi, već u prirodi božjoj; imetak, koji je izložen navalama nieme i žive prirode, pa kada mi uz sve te neprilike i nepogodnosti — izlažući vlastiti život svoj — nastojimo oštete toga narodnoga dobra na minimum svesti, a u gospodar. pogledu trajno ga unapredjivati, onda nam je nepojmljivo, zašto smo baš mi zapostavljani.

Sve struke (na koje se troši narodni imetak) — a naposeb one: osobnih uslugâ, i usluga potičućih iz nužde, — mogle su biti uobzirene i donekle primjereno za rad odštećene, a da na narodnomu gospodarstvu zemlje ostaju kao trajni tereti, samo šumarska struka, koja predstavlja duševnu i fizičnu radnju na unapredjenju jednoga od najvažnijih dielova narodnoga gospodarstva, odnosno glavnoga činbenika za pomnožanje dobarâ, kojimi narod golemi dio potrebâ podmiruje, ostala je u pozadini osamljena i neuredjena.

Sravnimo samo austrijsku šumarsku službu političke uprave. Tamo je za nadzor o provedbi šumskoga zakona u godini

1906. nadopunjen status šumarko-tehničkoga osoblja političke uprave — pod naslovom «Organe zur Beaufsichtigung der Landeskultur» — kako sliedi 15 mjesta VI. dnevnog razreda 32 mjesta VII. dnevnog razreda; 59 mjesta VIII. dnevnog razreda; 76 mjesta IX. dnevnog razreda; X. dnevnog razreda.

Pošto su ondje mjesta VI. i VII. dnevnog razreda još uvijek popunjena srednjoškolskim absolventima, to je vlada uzev obzir na zaslužne visokoškolce, koji kroz dvadeset godišnje službovanje nemogoše dalje od VIII. dnevnog razreda, ustrojila potrebni broj mjesta VII. dnevnog razreda ekstra statum, da ih tako vidljivim znakom nagradi i pobudi na dalnji ustrajni rad.

Ovdje nemožemo, a da ne spomenemo prošle godine preminulog A Rosipala, koji je svršio srednju šumarsku školu «Eulenberg» i postao u Austriji — zemlji u šumarstvu daleko naprednijoj od Hrvatske — čak ministerijalnim savjetnikom u 5 činovnom razredu.

A kakav ugled ondje šumarski urednici koli političke, toli šumsko-gospodarstvene uprave uživaju, poznato je obćenito, te broje medju prvi stališ, obzirom na golemu važnost njihove službe.

Slično ustrojstvo je i u susjednoj nam Magjarskoj. Ni ondje se nije, kako smo to i u spomenutoj predstavi od g. 1894. iztakli, išlo prigodom preustrojenja akademije u Ščavnici za uništenjem srednjoškolaca, već im se je zakonom zajamčio napredak. — Uvažimo li, da su šumske prilike u našoj domovini ne samo slične austrijskima i ugarskima, dapače prema faktičnomu razmjeru unosnije i isto tako važne, to je od neobhodne potrebe, da se i hrvatsko šumarsko osoblje dolično podigne.

Mi iz svih ovih razloga dolazimo pred visoki sabor i narodno predstavništvo i molimo, da se kralj. kotarski šumari koji vode podjedno i stručnu upravu u šumâ zemljištnih zajednica, uvrste u polovici u IX. činovni razred, sa naslovom; nadšumara, analogno šumske uprave državnoga šumskoga erara

i imovnih občina, a svima da se osjigura i daljnje promaknuće i VIII. i. višji činovni razred.

Mi se zaufano nadamo, da će narodno predstavništvo sabora kraljevina Hrvatske i Slavonije i Dalmacije htjeti naša izloženja i žalbe po našoj skromnoj želji vještački izpitati dati i svojom poznatom susretljivošću naše molbe u ovoj predstavci izložene uvažiti, i ako ne prije, to barem u budućem zemaljskom proračunu sredjenje naših staliških odnošaja osjgurati dati.

U ZAGREBU, 4. kolovoza 1906.

Izložba kraljevine Bavarske u Nürnbergu gledom na šumarstvo.

Ove se godine obdržaje svjetska izložba u Milanu i zemaljska izložba kraljevine Bavarske u Nürnbergu, jednome od najstarijih gradova njemačkoga carstva, a nekada prijestolnice vladajuće kuće Hohenzolern. Pored bavarske izložbe obdržaje se ove godine i u Berlinu gospodarska izložba.

Poznata je zadaća, koju takove izložbe u opće imaju; one predložuju kako domaćem, tako i stranom svijetu, gospodarstveno i kulturno stanje neke pokrajine, države ili više država zajedno, te djeluju uvijek poučno i pobudno. Takove izložbe podignute su sa velikim duševnim i tjelesnim naporom, te sa znatnim materijalnim žrtvama.

Ogroman rad, koji je na tim izložbama nagomilan, ne može se reći, da je izgubljen ili gospodarstveno pasivan, nego dapače možemo sa sjegurnošću tvrditi, da jest i da ostaje za uvijek koristan i plodonosan, jer će iz takova sjemena niknuti biljka, koja će donijeti obilan plod.

Bavarska zemaljska izložba jest spomen na 100-godišnjicu proglašenja, Bavarske po moćnom Napoleonu na kraljevinu. Priznati se mora, da bavarski narod nije mogao dostojnije pro-

slaviti taj znameniti historijski čin, nego li priređenjem onake izložbe, u kojoj se kao slika u ogledalu, ogleda njegov napredak na svim granama narodnoga života u prošlih 100 godina. Pošto je na ovoj izložbi i šumarstvo dolično zastupano i to u posebnom paviljonu, to držimo, da ne će biti na odmet, ako bar u kratkim potezima iztaknemo najglavnije, što je u šumarskom paviljonu sakupljeno i predloženo.

Mi imamo više razlogah, da budnim okom pratimo razvoj šumarstva u kraljevini Bavarskoj, jer ona u kolu ostalih saveznih država i državica njemačkoga carstva, nosi i danas, unatoč pažnje vrijednoga nastojanja, da se pretvori u industrijsku državu, značaj ratarske zemlje, i jer sjajni razvoj njenoga šumarstva ima da nam služi primjerom i da nas potakne na što veću ustrajnost i što jače pregnuće oko podizanja i čuvanja naših šuma.

Moramo odmah u početku istaći, da naš opis ne može pružiti potpunu i iscrpivu sliku ove lijepe šumarske izložbe, jer nam je i vrijeme od par dana, koje smo na toj izložbi proveli, bilo i odviše kratko, da se sa svakim izložbenim predmetom pobliže upoznamo, a napokon vjerujemo i rado priznajemo, da smo mnogu stvar i pregledali.

Prije, nego sa našim opisom počnemo, reći ćemo koju riječ i o talijanskoj svjetskoj izložbi u Milanu, koju smo također vidjeli. Kada smo na putu u domovinu svratili se u Milan, nadali smo se, da ćemo i na toj svjetskoj izložbi naći stvari i predmetah, koji će za nas zanimivi i poučni biti, pa da ćemo u našem opisu između obijuh izložbi neku paralelu povući.

Nu nada nam se žalibože nije izpunila, jer ono nekoliko piljenih dasaka raznih listača, te obruća, užeta, asure i t. d. spletene od lika, ne možemo smatrati važnim izložbenim objektom, o kojem bi trebalo još i opširnije pisati.

Kada nemožemo već o izložbi pogledom na šumarstvo ništa reći, spomenut ćemo nešto o šumskoj površini kraljevine Italije, koja u cijelosti zaprema 5.182.000 ha.

Od ove površine otpada na državu 240.000 ha, obćine 2,225.000 ha i privatnike 2,717.000 ha.

Kad bi cijela iskazana površina bila doista pokrivena sa šumom u pravom smislu riječi, tad se Italija, što se šumskoga gospodarstva tiče, ne bi ubrajala u zadnje kulturne države. Veći dio šumske površine zapremaju šikare i kolosjeci, a pravih visokih šuma ima na visočinama Alpa i Apenina. Naprednom šumarstvu stoje na putu mnogobrojne koze, koje kroz cijelu godinu po njihovim »šumama« brste. Što se potrebe na drvu tiče, ubraja se Italija među importne države, koja drvo i drvenu robu uvažava, vrijednost kojih godišnje iznaša oko 50 milijuna lira. U Italiji postoji državni šumarski zavod usred šume Walombrose (Toskana). Vozeći se plodnom lombardskom nizinom, počam od Milana pa do Mletaka, nijesmo mogli na daleko spaziti zelenila, šumi sličnoga, doli drvoreda pinija, kestena, murva i maslina, oko kojih se vinova loza penje. Tomu se nije ni čuditi, jer nas povijest uči, da je Italija zemlja, u kojoj se ljubav i briga oko čuvanja i podizanja šuma nije nikada razvila. Živi dokaz tomu jest naš goli Kraš — ta vječna slika naše narodne bijede i nevolje, koji nam Mletčani u amenet ostaviše. Kraš je prava slika našega rđavoga narodnogospodarstvenoga stanja, jer da je naše narodno blagostanje povoljnije, to ne bi pošumljenje našega Kraša, prisposodobivši ga sa i samo brzinom pošumljenja austrijskoga Kraša, napredovalo puževom brzinom.

Ne samo, da bavarska zemaljska izložba u šumarskom pogledu daleko stoji pred milanskom, nego prema općem dojmu, što ga milanska izložba vanjštinom i unutarnjošću svojom na nas učinila, smijemo reći, da bavarska zemaljska izložba i u drugim granama ne zaostaje daleko za svjetskom milanskom izložbom.

Leži već u naravi ljudskoj, da vanjština neke stvari ili predmeta u velike upliva na sud promatraoca unutrašnjosti njegove. Osobito to vrijedi onda, kada čovjek prvi put stupi na izložbeni prostor. U povoljnom slučaju pobuđuje prvi dojam

neku ugodnu raspoloživost, koju on ne gubi ni onda, ako u pojedinim paviljonima eventualni nepovoljni utisci protivno na njega proizvedu.

Bavarska zemaljska izložba pruža već vanjštinom svojom živ dokaz žilavosti, ustrajnosti, marljivosti njemačkoga naroda. Ova izložba sastoji iz mnogo paviljona, sve jedan ljepši od drugoga, a među najljepše ubraja se državni šumarski paviljon. Izložci u šumarskom paviljonu i oko njega jesu tako mnogobrojni i odlični, da pružaju obilje gradiva onomu, koji se želi upoznati naprednim šumskim gospodarstvom, šum. industrijom i obrtima, koji se presađnjom drva bave, — ove napredne zemlje. Velika ljubav njemačkoga naroda prema šumi najbolje se dokumentira mnogobrojnim posjetiocima šumarskoga paviljona, broj kojih dnevno iznaša nekoliko tisuća, te koji sa osobitim marom i zamjernim razumjevanjem pojedine izložke promatraju, o čemu smo se sami osobno osvjedočili i što smo kasnije u dnevnim lokalnim novinama čitali.

Prije svega držimo nuždnim spomenuti šum. površinu kraljevine Bavarske, koja iznaša 2,508.088 ha. Od toga otpada na državu 872.262 ha, općine 316.752 ha, samostane 43.568 ha, privatnike 1,275.506 ha.

Šumarski paviljon sastoji iz tri velike, prostrane dvorane i nekoliko sporednih manjih.

U prvoj, srednjoj dvarani prodočeno je živo i plastično čuvanje i uzgoj šuma, sa svim njezinim neprijateljima i stanovnicima, koji u njoj opstanak životu svome nalaze. Na ulazu u ovu dvoranu lijevo na stijeni vise fotografske snimke i grafičke karte, koje predočuju golemu štetu, što ju proizvela borova grba (*Fidonia pinaria*, *Spannenfrass*), god. 1894. — 1896. u borovoj oko 60 godina staroj šumi, kod Nürnberga, a na površini od 8.972 ha., koja se morala sasma izsjeci i drugom vrsti zamijeniti.

Drvena gromada, koja se pri tome dobila, iznašala je 1,428.715 m³, a fotografske snimke predočuju nam transport ove drvene mase pomoću šumske željeznice, koju je mjestna

šumarska uprava sama osnovala i izvoz pro-
vadjala. Na odugačkim stolovima leže pregledno poredane i
lijepo izvedene entomološke zbirke šumama štetnih zareznika,
njihovo množenje i raspostranjenje u pojedinim dolinama, počam
od god. 1801., pa do 1900.

Ove stijene dalje ukrasuju vjestački ispunjene ptice, koje
u bavorskim šumama žive i koje su zaštićene proti lovljenju i
trgovanju.

Ostali prostor ove prostrane dvorane ispunjuju izložci šum.
pokusne postaje u Münchenu, i to botaničkoga odjela, koji je
izložio svu silu tabela, slika, izrađenih po profesorima Hartigu
i Tübeufu, koje predočuju anatomske sastav sviju drveća,
razliku anatskog sastava između pojedinih vrsti gledom na
funkcije organa, bilo to kod debla, grana, korijenja iste vrsti
ili kod brzo i sporo rastućih vrsti drveća.

Kao nastavak ovomu, slijede mnogobrojne slike i izložci,
koji opet sa anatskog gledišta rasvjetljuju način raspadanja,
ili rastvaranja drva, a s druge strane upozoruju na važnost ču-
vanja i impregniranja drva.

Spoznaja, o važnosti i trajnosti impregniranja ili barem
katranom i uljima namazanoga drva, uhvatila je dubok korijen
u njemačkom narodu tako, da nigdje u Bavarskoj nijesmo mogli
opaziti, da bi se drvo na otvorenom prostoru u svježem stanju
upotrebljavalo. Kolike li razlike u tome pogledu između nje-
mačkoga i našega seljaka, koji još ne zna, od kolike li bi ko-
risti za njega bilo, da svakom kolcu ili stupu onaj dio, koji u
zemlju ide, prije, nego li ga u zemlju zakopa ili zabije, na
vatri opali ili pougljeni? Ne držimo, da tako čini njemački
seljak u oskudici za drvom, nego na to ga sili ono, što bi sa
pjesnikom rekli: »Jest nešto, što ga naprijed kreće«.

Mnogobrojni izložci, kao željezničke podvlake, brzoglavni
stupovi, koeke za taracanje ulica, raznovrsne daske i građa,
vinogradsko kolje, koje su izložile mnogobrojne tvornice za im-
pregniranje drva, dokazuju jasno, kako je i ova grana indu-
strije u velike razvijena u Njemačkoj.

Kako je poznato, rabe se kao sredstvo za impregnaciju: živin klorid, cinkov klorid, bakrov soličnik, cinkov klorid pomješan sa karbolne kiseline sadržavajućim uljima ili naprosto karbolne kiseline sadržavajuća ulja.

Metode impregnacije izvađaju se imbibiciom, aszensiom, filtraciom i injekciom. Prve dvije sastoje se u tome, da se drvo ležeći (imbibizia), odnosno svježe stojeći (aszensia), napije dotične kemičke raztopine. Druge dvije pako, da se u drvo (filtracija), odnosno u mrtvo drvo (iz kojega je zrak izsisan) dotična kemička raztopina pod hidrostatskim tlakom na radialnom prerezu uštrca.

Izvedeni pokusi na impregniranom i običnom drvu jasno pokazuju golemu razliku u trajnosti, odnosno resistantnosti, protiv gljivah jednoga i drugoga drva. Spomena je vrijedno, da profesor Dr. Tübeuf u vlažnim podrumima, iskopanim na tresetnom tlu kod Chiemskog jezera, izvađa već par godina pokuse o uplivu raznih gljiva na impregnirano i obično drvo, te tako ispituje valjanost pojedine metode i trajnost dotičnoga kemičkoga spoja.

Ne manje tako lijepo i pregledno predložena je raztvorba, odnosno gnjilenje stojećega i ležećega drva na otvorenom prostoru i pod krovom uslijed kućnih gljiva (*Merulius lacrymans*, *Polyporus vaporarius*). Vidljivo je, u posebnoj kućici, osvijetljenoj električnim svjetlom, predloženo djelovanje ovih gljiva u rastvaranju dasakah i kućnih greda.

Ovu lijepu dvoranu, nakrcanu sa izlozcima sve jedan ljepši od drugoga završuje zbirka šumskoga sjemenja, te zbirka o razvoju žilja i korijenja počam od klice, pa kroz sve stupnjeve života do starosti, i to kod svake vrsti drva posebno.

Izkreno priznajemo, da nam je bilo teško ostaviti ove veoma lijepe izložke, koji magnetskom silom privlače sebi ne samo stručnjaka, nego i laika, govoreći mu, da je i drvo jednako živ stvor, kao i ostali prirodni stvorovi, koji se miču i giblju, koji ali od sebe glasa ne daju.

U desno ležećoj dvorani sabrani su izložci iz područja šumske produkcije kako domaćih tako i stranih vrsti drveća,

a na stijenama ove dvorane vise mnogobrojne tabele, skrižaljke i fotografske snimke mnogih predmeta i objekata, koje u velike pridonašaju brzom shvaćanju i razumijevanju ove skupine.

Osobito jasno predočeno je u ovoj dvorani današnje stanje šumah guljača u kraljevini Bavarskoj. Iz odnosnih tabela i skrižaljka razabire se, da su šume guljače izgubile posve svoju nekadanju vrijednost, te se čini, da se njihovo zlatno doba nikada više povratiti ne će. Šume guljače bile su pred par decenija mnogo rentabilnije od hrastovih visokih šuma, dapače u vrijednosti svojoj tako su rasle, da je na prikladnom tlu bilo korisnije šume guljače uzgajati, nego li žitarice sijati.

Naglo padanje vrijednosti šumah guljača, predočuju ove cijene:

God. 1885. bila je cijena jednoga centa hrast. kore 5·0 M.

God. 1890. » » » » » » » 4·5 M.

God. 1905. » » » » » » » 0·5 M.

i to nakon odbitka proizvodnih troškova.

Ova propast šuma guljača u Njemačkoj nije prošla mirno bez borbe i nastojanja, da se one spase. Tako se prigodom rasprave, na snazi stojećega carinskoga cijenika, u državnom saboru vodila živahna borba između posjednikah šuma i industrijalaca, da se povisi, odnosno snizi carina na tanin i Quebracho drvo, koji su šumama guljačama dali smrtni udarac i hrastovu koru iz prijašnje uporabe skoro posve iztisli.

U ovoj borbi izišli su agrarci kraćih rukava, i ako današnji carinski cijenik više zaštićuje interese agraraca nego li industrijalaca.

Na stolu leži velik odrezak Quebracho drva (*Loxoptergium Lorentzii*) iz Argentinije (juž. Amerika), kojega prezirnim pogledima promatraju posjednici šumah guljača, među koje se u velikom broju ubrajaju i bavarski seljaci.

Pregledno je predočena bukova roba, koja se u bavarskim bukovim šumama izradjuje. Osobito u oči upada jedan 280. god. star bukov trupac, koji je u furnire izrezan i kao lepeza izložen. Promatrajući mnogobrojnu robu, kao razno pokućstvo, vješto

savijene stolice i t. d., što je sve iz bukova drva izrađeno, ne razumijemo razlogah, s kojih se ona u šumskom gospodarstvu sve više smatra pepeljugom, zaboravljajući pri tomu na dobre njene strane, koje ona kod uzgoja sastojina kao dobra sluškinja čini.

Bit će od interesa, ako ovdje istaknemo drvenu masu, prirast, cienne i postotak građe u bukovim šumama, uzraslim u Spesartu.

Bukova 131. g. stara sastojina, uzrasla na tlu I. razr. dosegne srednju visinu od 35m i mase od 781 m³

Bukova 131 g. stara sastojina, uzrasla na tlu I. razr. dosegne srednje visinu od 24m i mase od 410 m³.

Bukova 131 g. stara sastojina, uzrasla na tlu III. razr. dosegne srednju visinu od 14m i mase od 162 m³

God 1886	bila je	ciena	m ³	bukovine	na	panju		10	M
" 1900	"	"	"	"	"	"	"	15	"
" 1903	"	"	"	"	"	"	"	13	"
" 1905	"	"	"	"	"	"	"	15	"

Postatak građe rastao je od godine 1886.—1905. ovako:

God. 1886.	iznašao je	postatak	građe	bukova	drva		2%
" 1890.	"	"	"	"	"	"	6%
" 1896.	"	"	"	"	"	"	4%
" 1900.	"	"	"	"	"	"	5%
" 1905.	"	"	"	"	"	"	10%

Pored toga nalaze se tu mnogobrojni odrezci iz prsne visine stabaloh razne dobe, a uzraslih na raznim bonitetima tlat koji jasno predočuju upliv pojedinih stupnjeva prorede na priras. u bukovim šumama.

Primjera radi navesti ćemo, da se na odresku 95. godišnje bukove sastojine, uzrasle u normalnom sklopu i na tlu I. razr. razabire, da debljina godovâ od zadnjih 14 godina, od kada je proreda provedena, iznaša 26 cm., a debljina 14-godišnjih godovah prije prorede iznaša tak 5 cm.

Daleko bi nas odvelo, da ovdje nabrajamo slične podatke ne samo iz bukovih, nego i iz drugih vrsti šuma. Propustiti ne možemo, a da ne spomenemo, da se na mnogim odrescima raznih borova jasno vidi, da bor između ostalih četinjača čin iznimku u pogledu brzine prirašćivanja u debljinu prvih godina,

Bor naime prve 2—3 godine, nakon što je iz gustoga sklopa stavljen na otvoren prostor (stabla, koja se ostavljaju u mladim kulturama) ne prirašćuje ništa brže, nego li prije dok je u sklopu rastao. Sve to vrijeme upotrebljuje on za razvitak svoje krošnje, atek nakon rehabilitacije krošnje počne brzo prirašćivanje u debljinu. Slično boru ponaša se i hrast. Mnogo brojni hrastovi odresci, na kojima se ova sličnost vidi, pokazuju još brzinu prirašćivanja u debljinu kod sastojina razne dobe, raznoga boniteta, i to sve kod pojedinih stupnjeva prorede.

Evo nekoliko primjera :

U 58 g. hrast. sastojini iznaša „Lichtstandszuwachs“ kroz 17 g. na godinu 22·33%.

U 57 g. hrast. sastojini (prije jako proređena) iznaša „Lichtstandszuwachs“ kroz 16 g. na 19·83%.

U visokoj hrastovoj šumi normal. sklopa iznaša „Lichtstandszuwachs“ kroz 15 g. na godinu 14·25%.

U srednjoj hrastovoj šumi iznaša „Lichtstandszuwachs“ kroz 12 g. na godinu 21·11%.

U srednjoj hrast. šumi iznaša „Lichtstandszuwachs“ kroz 7 g. na godinu 10·83%.

Iz ovoga se jasno razabire, koliku pažnju posvećuju Nijemci uzgajanju hrastovih šuma, Oni svoje hrastove sastojine ne prepuste sami sebi, da se od grana i vodenih izbojaka sami čiste. Njihovi lugari, čuvari, pa i posebni radnici odpiljuju grane ravno sa stablom, te dotična mjesta katranom i drugim uljima mažu, da gnjilež i druge bolesti u drvo ne prodiru. Sve to intenzivnom svjetlošću osvijetljuju mnogobrojni primjerci stabalah odrezanih i neodrezanih, namazanih i nenamazanih mjesta, gdje su grane rasle — i to sve kod stabalah iste dobe i jednako proteklog vremena, kada se sa odnosnim odrezivanjem odpočelo.

Kao što bukova izložena je tu i hrastova roba. Nijesmo vidjeli »Wagonschussa«, »polovnjaka«, koji se artikli u našim šumama izrađuju, ali ćemo navesti cijene hrastovini u bavar-skim državnim šumama od polovice prošloga stoljeća pa do

danas, koje mnogo više govore, nego li dobar glas gore spomenutih artikla.

Drvena zaliha državnih hrastovih šuma, starih preko 200 godinah, iznaša 1.105.200 m³, a onih preko 180 g. 1.213.600 m³, ili ukupno 2,318.800 m³.

Hrastovog građevnog drva izvađeno je iz državnih šuma godine 1902. i 1903. poprijечно 83.170 m³. Od toga otpada na stare sastojine samo 20.000 m³, a drugo je izvađeno putem proredah.

Cijene m³ hrastovog građevnog drva u Spesartu od g. 1855.—1905. u 5-godišnjem razdobju, bile su ove:

Godine	I. razred	II.—IV. razreda	V — VIII. razreda
1855.	42 M.	30 M.	28 M.
1870.	36 "	28 "	20 "
1875.	72 "	50 "	30 "
1880.	70 "	52 "	28 "
1885.	70 "	54 "	28 "
1890.	90 "	60 "	22 "
1895.	80 "	56 "	30 "
1900.	90 "	70 "	30 "
1905.	150 "	80 "	40 "

Iz ovih podataka jasno se razabire, da je cijena hrastovine u prošlih 50 godina postepeno rasla, dok prošle godine nije neobičnom brzinom dosegla cijenu od 150 M. po m³.

Da će ova cijena za tekuću godinu i bližu budućnost na istoj visini ostati, zaključujemo na temelju cijena, uz koje se smiju prodati hrastovi trupci, izloženi zajedno sa korom pred šumarskim paviljonom, a potječući iz državnih šuma u Spesartu.

Da se kvalitet ovih spesartskih hrastova prema kvalitetu naših slavonskih hrastova usporediti uzmogne, donosimo u cijelosti sve podatke, koji su bili napisani na posebnoj cedulji kod svakoga trupca.

Vrst hra- sto- vine	Starost godinah	Tlo	Nadmorska vi- sina u		Totalna visina stabla		Prsni promjer stabla		Srednji pro- mjer	Drvena masa stabla	Izložena trupca			Pro- dajna ciena	Popriječna cijena po m ³
			m	cm	m	cm	m ³	m			kub. sadr- žaj	tehn. du- ljina			
													Maraka		
hrast lužnjak (Stieleiche)	240	diluv.	151	32	120	109	21·69	9·33	10	1.026·30	110				
	210	aluv.	370	26	126	104	17·93	4·52	5	340	77				
	220	vezano pješćano	450	28	103	90	12·10	4·77	7·5	243·27	51				
	230	tlo (Bundsandst.)	330	30	98	94	16·50	4·16	6	320	77				
hrast kitnjak (Trauben- eiche)	400	"	340	39	103	90	17·62	9·98	15·70	1.751·49	175				
	280	vapnenasto (Mu- schelkalk)	330	30	118	102	16·40	7·40	9·40	627·90	85				
	500	"	317	36	133	102	19·50	7·35	9	842	114				
	360	"	445	32	98	67	9·40	3·53	10	529·50	150				

Toliko neka bude spomenuto o cijenama hrastovine u Bavarskoj, koje blizu odgovaraju cijenama za cijelu Njemačku, jer najveći dio hrastovih spesartskih šuma pripada kraljevini Bavarskoj.

Na temelju ovih podataka možemo reći, da naši slavonski hrastovi stoje ipak u znatnoj udaljenosti pred spesartskim, te da im nema premca na cijelom svijetu. Mi se suzdržujemo, da to prvenstvo naše hrastovine hvalimo i uzdižemo, jer bi to značilo pjevati staru pjesmu, kojom je naša hrastovina u »Š. l.« već po drugima opjevana.

I ako je hrast po podrijetlu njemačko drvo, to on ipak ne čini glavnu vrst drva u bavarskim šumama. To mjesto ustupio je smreki, koja je gledom na razvoj, kvalitet, izradbu i t. d. sa većim brojem izložaka predočena, nego li sve ostale vrsti zajedno.

Vrlo jasno predočen je razvoj smreke jednake dobe i na raznim bonitetima tla.

Smreka 200. g. stara uzrasla na dobrom tlu, na visini 600—800 m. dosegne vis. stabla 54·5 m. prs. pr. 114 cm i 13·58 m³

Smreka 200 god. stara uzrasla na dobrom tlu, na visini 1100—1450 m. dosegne vis. stabla 24·3 m. prs. pr. 47 cm i 1·69 m³

Smreka 200 g. stara uzrasla na malo tresetnom tlu dosegne visinu od 19.3m. prs. pr. 27 m i 0.59 m³

Smreka 200 g. stara uzrasla na mokrom tresetnom tlu (Hochmoor) visinu od 5 m. prs. pr. 7 cm i 0.02 m³

U oči upada oveči odrezak smreke, koja je 300 god. stara i uzrasla na visini od 1900 m. veoma uskih i jednako debelih godova, te koje se drvo upotrebljuje za pravljenje glazbila (Instrumentenholz).

Isto taki odrezak nalazi se od tise, stare 327 godina, uzraste na vis. od 1300 m. Kao što smo kod bukve i kod hrasta tako ćemo i kod četinjača navesti popriječne cijene od g. 1886.—1905., i to za svaku vrst i vrijednostni razred posebno u markama.

	I. razr.	II. razr.	III. razr.	IV. razr.	V. razr.
Weimuths-bor	30	28	24	20	12
obični bor	22	22	19	15	11
smreka	24	23	21	20	15
jela	23	20	19	18	13
ariš	—	24	20	19	13

U zadnjim godinama bile su cijene ove:

Weimuths-bor u god. 1905.	42 M
obični bor " " 1904.	31 "
smreka " " 1903.	28 "
jela " " 1904.	26 "
ariš " " 1902.	29 "

Da slika o cijenama bude potpunija, navesti ćemo kao što smo i kod hrasta-dimenzije i cijene trupaca, izloženih pred šumarskim pavljonom zajedno sa korom, a potječući iz državnih šuma. (Vidi skrižaljku na sljedećoj str. 397.)

Mnogobrojne tabele i skrižaljke i grafičke karte predodaju jasno razvoj prirasta i prihod smrekovih šuma, što je sve veoma zanimivo i poučno, ali nam prostor lista ne dozvoljava, da to točno ovdje navadamo.

Ipak ne možemo propustiti, a da ne iztaknemo, do kakvih rezultata su došli u iztraživanju upliva steljarenja u starijim smrekovim sastojinama. Pitanje, da li steljarenje i u starijoj sastojini škodi, nije još riješeno. Mnogo se na tome iztraživalo

i podatci sabirali, koji su tim sigurniji, što je vrijeme iztraživanja dulje.

Vrst	Starost godinah	Tlo	Nadmorska vi-		Prsni pro- mjer		Srednji pro- mjer		Drvena masa stabla	Izložena trupca		Pro- dajna cijena	Popriječna cijena po m ³
			sina	Totalna visina stabla						drvena masa	tehn. du- ljina		
			m		cm.				m ³	m	Maraka		
arš smreka (Lärche)	148	Jura	780	47·10	110	68	12·55	10·90	30	199	18·25		
	125	Jura vap.	480	47	78	60	9·40	8·48	30	178 08	21		
	125	diluv. pijesak	550	40	95	67	10·30	7 05	20	239·70	33·80		
	99	Jura vap. (Jura- kalk)	470	33	81	55	4·71	4·12	18	94·76	23		
Wei- muts- bor	155	Dolomit	850	35·5	44	33	2·80	2·57	30	50·05	19·50		
	85	Diluvial	500	35	63	47	4·52	4·16	24	84·04	20·20		

Kroz 25 godinah, t. j. od g. 1880.—1905. vodilo se steljarenje u jednoj smrekovoj sastojini, staroj 80 godina, te istraživanja točno vodila i prispodabljala u drugoj jednako staroj i na istom tlu uzrasloj sastojini, u kojoj se steljarenje nije vodilo.

Rezultat istraživanja pokazuje golemu razliku:

	u sastojini, u kojoj se nije steljarilo	u sastojini u kojoj se jako steljarilo
Prihod po ha	735 m ³	235 m ³
Novčana vrijednost po ha . .	9.175 M	2.625 M.

Kao ukras ove dvorane iztičemo na koncu veoma razvijeno i jako rogovlje jelena i druge visoke divljači, kljove divljih nerasta i t. d., što je sve izložila gospodarska uprava prejasnoga kneza Thurn-Taxis u Regensburgu. To je zbirka, koja neodoljivom silom privlači k sebi ne samo pasioniranoga lovca, nego i svakoga prijatelja prirode.

Treća dvorana, od srednje lijevo ležeća, predočuje nam transport drva iz najvećih brijegova Alpa. Tu se nalaze vještački izrađene slike, fotografske snimke, modeli šum. željeznica žicara, spuzaljka, splavi i t. d., što sve jasno dokazuje, da u

zemlji, gdje su prometila tako razvijena, može biti govora i o racionalnom šumarstvu..

Navesti ćemo ovdje podatke o godišnjim troškovima za izgradnju i uzdržavanje prometila u šumama (872.720 ha), koje nam predočuje jedna grafička karta, počam od g. 1868 — 1903.

God. 1868. iznašali su godišnji troškovi 400.000 M.

"	1870.	"	"	"	"	430.000 M.
"	1880.	"	"	"	"	900.000 "
"	1890.	"	"	"	"	1,200.000 "
"	1900.	"	"	"	"	1,600.000 "
"	1903.	"	"	"	"	1,630.000 "

Ovi brojevi već sami dovoljno osvjetljaju napredno šum. gospodarenje, a rentabilnost državnih šuma sa intenzivnom svjetlošću osvjetljaju slijedeće brojke:

God.	iznašao je	nečisti prihod	izdatci	čisti prihod
1826.	"	" 6 Mil. Maraka	2 Mil.	M. 4 Mil. M.
1830.	"	" 7 " "	3 "	" 4 " "
1840.	"	" 11 " "	4 "	" 7 " "
1850.	"	" 9 " "	5 "	" 4 " "
1860.	"	" 16 " "	7 "	" 9 " "
1867.	"	" 18 " "	9 "	" 9 " "
1870.	"	" 25 " "	10 "	" 15 " "
1880.	"	" 23 " "	13 "	" 10 " "
1890.	"	" 31 " "	15 "	" 16 " "
1895.	"	" 33 " "	16 "	" 17 " "
1900.	"	" 40 " "	18 "	" 22 " "
1904.	"	" 44 " "	19 "	" 19 " "

I ako su svi uvjeti stvoreni, da i najnepristupniji dijelovi šumah i najtanje grane uživati i korisno upotrijebiti se mogu, uza sve to ne može njemački narod potrebe na drvu iz svojih šuma namiriti, nego je upućen na uvoz iz drugih zemalja, koji iz godine u godinu sve više raste.

Evo za to nekoliko podataka.

Uvoz			Izvoz	
God.	1000 tona	Mil. Mark	1000 tona	Mil. Mark
1880.	1768	76	830	42
1885.	2684	103	544	27
1890.	3281	144	299	16

Uvoz			Izvoz	
God.	1000 tona	Mil. Mark.	1000 tona	Mil. Mark.
1895.	2944	150	274	14
1900.	5046	241	337	23
1904.	5049	238	323	23

Ovaj veliki plus u uvozu drva, stoji u uskom savezu sa razvitkom industrije i trgovine u Njemačkoj. Većim dijelom sastoji se taj uvoz u trupcima, koji se dalje na njemačkim pilanama režu. Mnogo pilana upućeno je na uvoz inostranoga drva. Poznato nam je, da pilane u gradu Lohrn (Spe-sart) režu 85⁰/₁₀₀ slavonske hrastovine na godinu.

Da nam ova slika između uvoza i izvoza bude jasnija, navest ćemo još i višak u uvozu m³ trupaca za isto razdoblje vremena.

Godine	Više je uvezeno milij. m ³ trupaca
1879—1884.	2.45
1885—1887.	3.80
1888—1896.	5.70
1897—1901.	9.12
1902.	7.70
1903.	9.60
1904.	10.13

U ovoj dvorani izložile su i mnoge tvornice za kemičku preradnju drva svoje industrijalne proizvode, kao drvenu žestu, celulozu, ugljen, drvenu svilu, iz koje se kroje gospojinske haljine, koje nalaze dobru prođu, jer drvena svila ima jači sjaj i jeftinija je od obične svile.

U sredini dvorane predočena su vještački izrađena gnijezda sa jajima svih ptica, koje gnijezde na zemlji i na stablu, te koje žive u bavorskim šumama. Osobito u oči upada grupa svih vrsti fazana, koji u bavorskim šumama žive.

Na zadnjoj strani paviljona, u jednom otvorenom prostoru (offene Halle) nalazi se kolektivna izložba predmeta drvne industrije i obrta. Oko 100 tvrdkah, većih i manjih izložile su svoje proizvode, kao: drvene cipele, sita, lopate, škafove, kable, tapune, kolarsku i bačvarsku robu, tanke i du-

gačke šibe za proizvodanje žigica i žaluzija (Zünd- und Jalousieholzdrath), čačkalice, razne igračke i t. d.

Svi ovi predmeti jasno govore, od kolike su važnosti u narodnom gospodarstvu tvornice i obrti, koji se sa prerađnjom drva bave, što nam osobito jasno predočuju i mnogobrojni statistički podatci, prema kojima broj onih, koji se sa tim poslom bave ili u njem zarade nalaze, iznaša nekoliko stotina tisuća duša. Konačno nam je spomenuti, da je u jednoj omanjoj sobici smješten i stereoskop (Stereoskopbilder) sa 400 raznovrsnih fotografskih snimka, koje predočuju sve radnje i poslove, koji se u šumama preko cijele godine obavljaju, kao kod: sječe, izradbe i izvoza drva, kultura, lova i t. d.

Ova zorna predočba mnogo doprinaša, da i onaj, koji u šumu ne zalazi sebi predочи ugodne i neugodne strane šumarskoga zvanja.

Završujući naša razmatranja o ovoj doista veoma važnoj i zanimivoj izložbi, reći ćemo otvoreno i iskreno, da smo u početku našega opisa osjećali na sebi težak teret, pod kojim nam je bilo teško se odlučiti, kojom stvari bi počeli, a kojom završili; sve je važno i zanimivo, jedno važnije i zanimivije od drugoga.

U uvodu smo istakli, da je vrijeme našega boravka u šumarskom paviljonu bilo odviše kratko, da bi naš opis u njemu mogli opširnije pisati, pa smo se morali sa našim bilješkama i priručnim katalogom zadovoljiti, da iznesemo u kratkim potezima najvažnije, u nadi, da ćemo i ovime pridonijeti boljem razvoju i napretku našega šumarstva, u koju svrhu neka su ovi redci napisani.

U Zagrebu, polovicom kolovoza 1906.

G. Nenadić.

LISTAK

Društvene vesti.

Ovogodišnja po broju 30. redovita glavna skupština hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva, obdržana je u smislu svojedobno objavljenoga programa, od 16. do 18. rujna t. g. u gradu Zagrebu. U koliko nam nije bilo moguće već i u ovome broju donjeti i samo potanko izvješće o toj skupštini, donášamo za sada bar najvažnije o tečaju i zaključcima iste.

Za dne 17. rujna odredjenom skupnom izletu u „Turopoljski lug“ prisustvovalo je do 40 društvenih članova. Usprkos nepovoljnog kišovito g vremena, obavljen je naumljeni pohod „Turopoljskog luga“ pod vodstvom mjestnog nadšumara g. Emila pl. Mihaljevića — točno prema programu. Na povratku kroz Veliku Goricu — počastio je učesnike, na ime plemićke občine — župan turopoljski presvietli gospodin Dr. Lju devit pl. Josipović — svečanim doručkom. U samom izletu donjeti ćemo još i obširnije izvješće.

Dne 18. rujna, obdržana bi u prisutnosti od kojih sto društvenih članova — u društvenim prostorijama „šumarskoga doma“ u Zagrebu, uz jur svojedoba oglašeni dnevni red, sama glavna skupština društva.

Skupštini je u izpričanoj odsutnosti p. n. g. g. I. i II. predsjednika, predsjedao ad hoc izabrani predsjednik po starosti, velemožni gosp. kr. držav. šumarski savjetnik Ivan Kolar — a perovodjom izabran je g. kr. žup. šum. nadzornik B. Kosović.

Nakon pozdrava zastupnika ugarskoga, kranjsko - primorskoga, galičkoga šumarskoga i slavonsko-gospodarskoga društva, kao i proglašenja raznih pozdrava odsutnih članova, uze skupština na znanje izvješće društvene uprave o stanju i djelovanju društva tečajem minuloga godišta, kao i izvješće odbora ad hoc, za izpitivanje društvenih računa za g. 1905.

Uzev zatim u pretres jur na strani 362—363. o. l. objelodanjeni nacrt proračuna za g. 1907. — bude isti sa izkazanim ukupnim prihodom i razhodom od 21,632.12 kruna odobren.

Kod sliedeće točke dnevnoga reda, izbor novoga društvenoga upravnoga odbora za sliedeće trogodište, budu izabrani; predsjednikom presvietli g. c. komornik, velikaš i veleposjednik Marko grof Bombelles.

I. podpredsjednikom profesor kr. šum. akademije Fran. Ž. Kešterčanek — II. kr. držav. šum. savjetnik Gjula Kuzma, — tajnikom kr. um. žup. šum. nadzornik Vilim Dojković, a blagajnikom kr. kot. šumar Rudolf Erny, a u odbor p. n. g. g.: državni šum. ravnatelj i

ministerijalni savjetnik Josip Havas u Zagrebu, kr. držav. šum. savjetnik, Vilim Tölg u Otočcu, Andrija Borošić kr. zem. šum. nadzornik I. raz. u Zagrebu, Partaš Ivan kr. profesor šum. akademije u Zagrebu, Laksar Dragutin umir. šumarnik u Belovaru, Benak Vinko šumarnik II. b. i. o. u Petrinji, Pavle Barešić šumarnik petr. i. o. u Mitrovici, Eduard Slapničar šumarnik gjurgjev. i. o. u Belovaru. Rozmanith Albert kr. držav. šumarnik u Zagrebu, Mocnaj Dragutin šumarnik ogul. i. o. u Ogulinu. Hankony pl. Stjepan vlast. nadšumar u Valpovu. Trötzer Dragutin nadbiskupski nadšumar u Zagrebu, Carmelo pl. Zajc kr. držav. nadšumar u Zagrebu, Begna Henrik kot. šumar križev. i. o. u Belovaru, i Ljudevit Szentgyörgy kr. kot. šumar u Samoboru.

U pogledu izbora mjesta — obdržanja sljedeće dogodišnje glavne skupštine društva — prepuštena bi odluka upravnome odboru. Za revizore društvenih računa za g. 1906. izabrana su p. n. g. g. Mirko Puk kr. žup. šumar. nadzornik i August Ružička kr. držav. šumarnik. Za ovjerovitelje skupštinskoga zapisnika pako g. g.: R. Erny i M. Kovačina kr. kot. šumari.

Napokon prihvaćeni su po skupštini još i sljedeći predlozi.

1. Predlog g. Drag. Laksara, da se uvažanjem 25. godišnjeg zaslužnog literarnog djelovanja na polju hrvatske šumarske književnosti kao i šumarskoga društva i hrvatskoga šumarstva u obće, g. prof. Fran Kestercanek izabere začasnim članom društva. Ovom mu je prilikom predlagáč predao u ime štovatelja i prijatelja i posebni počasni spomen dar (srebrenu tintarnicu sa zlatnim perom).

2. Predlog g. F. Kerna — upodpunjen protupredlogom g. V. Dojkovića — da se društvena uprava posebnom obrazloženom predstavkom obrati na vis. kr. zemalj. vladu, da bi se zakon od 22. siečnja 1894. o uredjenju šum. službe kod političke uprave — takodjer i glede onih bivših šumara križevčana, koji sada kao šum. tehničari kod političke uprave službuju, i u pogledu njihovoga promaknuća u IX. i više dnevne razrede doista provadjao i po slovu i duhu dotičnoga zakona t. j. da im se odgovarajuće dalnje unapredjenje protupravno nesprečava i nekrati.

3. Predlog iste gospode, da se visoka kr. zemalj. vlada istodobno umoli, da s obzirom na žalostni materijalni i teški zvanični položaj kr. kot. šumara, sada uvrštenih u XI. i X. dnevni razred kao javnih zemaljskih činovnika, već u zemaljskom proračunu za buduću godinu, izvoli shodna poduzeti, da se i oni promaknu već jednom u X. odnosno IX. viši dnevni razred.

4. Predlog g. M. Kovačine i D. Mocnaja, da se Njegova Preuzvišenost g. ban — putem posebnoga izaslanstva društva obrazloženom

predstavkom umoli — za shodne odredbe, u predmetu dokinuća, odnosno i povrate jur uplaćenih t. z. službenih jamčevina šumsko činovničkom osoblju krajiških imovnih občina.

5. Predlog g. V. Benaka, da se u visoke kr. zemaljske vlade, ponovnom obrazloženom predstavkom od strane društva, pospješi rješenje svojedobne predstavke u pogledu pitanja utjerivanja šumskih odsteta dosudjenih u korist druge banske imovine — kao i sbog izaslanja posebnoga stručnoga povjerenstva, koje bi imalo izviditi sadanje pustošenje i propadanje šuma u području drugobanskom, a prema tome onda i dalnja shodna na obranu i uzdržanja, kao i u pogledu gospodarenja u tih šuma sa obće narodno gospodarstvenoga gledišta odrediti.

6. Predlog g. M. Kovačine — preinačen donjekle protupredlogom g. šum. savjetnika Kuzme, da se visoka kr. zemaljska vlada posebnom obrazloženom predstavkom umoli, da i pitanje o berivima i putnim dnevnicama kao i paušalima, toli šumarskih činovnika koli i službenika krajiških imovnih občina, temeljem postojećih zakonskih propisa, što prije uredi analogno propisom, koji su u tom pogledu u novije doba izdani za kr. državne činovnike i službenike, i napokon

7. Predlog g. V. Dojkovića, da se društvo posebnom obrazloženom predstavkom obrati visokoj kr. zemalj. vladi, da ista obzirom na to, da materijalna i moralna egzistencija i položaj sadanjih i budućih abiturienata kr. šumarske akademije zagrebačke obezbijedjena samo onda, ako ista bude podignuta u pogledu trajanja naukovanja, na istu onu visinu na kojoj stoje i ostale visoke škole u Austro-Ugarskoj monarkiji, izvoli već početkom iduće godine na kr. hrvatskoj šumarskoj akademiji otvoriti četvrti naukovni tečaj.

Dalnji predlog šumara g. M. Kovačine, glede osnuća lugarskih škola u nas — upućen bi upravnome odboru društva na proučenje — uz svojedobni predlog.

Toliko za sada, samo potanje izvješće o toj skupštini donjeti ćemo u sliedećem broju lista.

Zapisnik sjednice upravljaćeg odbora hrvat. slav. šumarskoga društva, obdržane dne 5. kolovoza 1906. u društv. prostorijama šumar. doma, pod predsjedanjem društvenoga predsjednika Presvetl. g. Marka grofa Bombellessa, te u prisutnosti p. n. g. g. odbornika R. Fischbacha, M. de Bone, D. Mocnaja, C. pl. Zajca, V. Benaka, S. Ferića, I. Partaša, blagajnika F. Kerna i tajnika A. Borošića.

Predmeti viećanja: 1. Čitanje zapisnika minule sjednice koji bude po g. g. R. Fischbachu i M. de Boni ovjeren.

2. Tajnik izvješćuje glede priprema za obdržanje ovogodišnje glavne skupštine društva — te predlaže program. Odbor zaključuje da

*

se glavna skupština drži na 18. rujna, a izlet u „Turopoljski lug“ na 17. rujna.

3. Blagajnik predlaže nacrt proračuna za g. 1907. Nakon pretresa pojedinih stavka bude zaključeno, predloženi proračun sa ukupnim prihodom i razhodom od 21.632·12 kruna, za podlogu razprave glavnoj skupštini predložiti.

4. Tajnik izvješćuje, da je na društvo, od odbora za VIII. međunarodni gospodarsko-šumarski kongres, koji će u svibnju g. 1907. obdržavati u Beču, stigao poziv za sudjelovanje.

Zaključeno da se za sada prijave od strane društva sliedeći zastupnici p. n. g. g. J. Havas, R. Fischbach, J. Kuzma, F. Ž. Kesterčanek, I. Partaš, V. Dojković, P. Wittmann, V. Benak i S. pl Hankony.

Tim bje sjednica zaključena, a nazočni zapisnik u sjednici upr. odbora od 16. rujna 1906. pročitao, podpisan i ovjeren.

Za predsjednika
F. Ž. Kesterčanek

Tajnik
A. Borošić

D. Mocnaja i V. Benak
kao ovjerenitelji zapisnika

Sjednica upravnoga odbora društva, obdržana je na dne 16. rujna t. g. pod privremenim predsjedništvom odbornika p. n. g. Fr. Ž. Kesterčaneke, a u prisutnosti p. n. g. g. odbornika: J. Kuzme, Slapničara, D. Mocnaja, S. Ferkića, D. Benaka, C. pl. Zajca, V. Dojkovića, Partaša, blagajnika F. Kerna i tajnika A. Borošića.

Predmet razprave bijahu razni predlozi, stigavši u smislu ustanova §. 21. dr. pravila, na predsjedništvo društva u oči predstojeće glavne skupštine društva, te rešenje nekih tekućih administrativnih predmeta i podnesaka.

Izpravak. U „osnovi proračuna“ objelodanjenoj na stranama 362 i 363 o. l. potkrale su se sliedeće tiskarske pogreške, koje u interesu stvari molimo izpraviti kako slijedi: Na strani 362 za g. 1905. izkazani ukupni razhod neiznaša 18899·59 kruna, već 19899·59 kruna — A na strani 363 izkazano ukupno prelimirano pokriće sub A. za g. 1907. neiznaša 26,132·12 kruna, već samo 21,632·12 kruna.

† **Vilim Müller.** Na 2. rujna o. g. stiže nam i opet žalostna viest, da je taj dan umro u Virovitici, u dobi od 73 godine, veleugledni šumarski savjetnik i upravitelj šuma kneza Schaumburg Lippe-a — Vilim Müller. Pokojnik stekao si je znamenitih zasluga napose i oko uzgoja ogromnih kulturah šumskih iste gospoštije u kotaru Virovitičkom i

Slatinskom, za koji je rad svojedobno odlikovan ne samo kneževskim kućnim redom III. stepena, već i zlatnim krstom sa krunom, a spadao je i među najodličnije članove našega šumarskoga društva, te je god. 1891. u oči zagrebačke gospodarsko-šumarske izložbe objelodanio vrlo zanimivu razpravu: „Opažaji o nekih šumskih prilikah na gospostiini Virovitica kneza Schaumburg-Lippe-a“ — kao i njeke druge radnje u „Šum. listu“ od g. 1896. Njegovoj se inicijativi poglavito imade uz to pripisati. da je u novije doba u kneževskoj šumarskoj službi ponamješteno i više hrvata šumara. Oplakuju ga uz udovu, napose i sin Gjuro, kneževski nadšumar u Miklešu, sa dvije sestre. Pokojnik sahranjen je na dne 4. rujna uz obće saučešće na župnom groblju u Antunovcu. Pokoj mu vječni i slava!

Osobne viesti.

Imenovanja i promaknuća. Njegovo c. i kr. apoštolsko Veličanstvo blagoizvolilo je nadšumaru povjerbinske gospostiije Našice Dragutinu Kaderžaveku, u priznanju njegovog mnogogodišnjeg i vjernog službovanja kod jedne te iste gospostiije, premilostivo podijeliti zlatni krst za zasluge.

Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenovao je kr. zemaljskog šumarskog nadzornika II. razr. u VIII. činov. razredu Marinu pl. Bonu, kr. zem. šum. nadzornikom I. raz. u VII. činovnom razredu kod kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, a kr. kot. šumara XI. činovnog razreda kod kr. žup. oblasti u Belovaru Petra Puljevića kr. kot. šumarom X. činovnog razreda, na mjestu dosadanjeg službovanja, absolventa šumarske akademije zagrebačke, Milana Dudukovića, privremenim šumar. vježbenikom kod II. banske imovne obćine sa sustavnom pripomoći, a šumarske vježbenike gradiške imovne obćine Petra Prpića, Andriju Petračića, Josipa Bujana i Teodora Georgijevića šumarskim pristavima, a absolvente kr. šumarske akademije zagrebačke Andriju Perušića i Antuna Begnu šumarskim vježbenicima rečene imovne obćine sa sustavnim berivima. Napokon kr. kot. šumara XI. činovnog razreda Milana Weinerja u Kutini imenovati kr. kot. šumarom X. činovnog razreda sa sustavnim berivima, zatim premjestiti na vlastitu molbu kr. kot. šumara II. razreda Bartola Pleška, od kr. kot. oblasti u Ogulinu kr. kot. oblasti u Krapini, a kr. kot. šumara II. razreda Rudolfa Sabljica od kr. kot. oblasti u Čabru, kr. kot. oblasti u Ogulinu, a iz službenih obzira premjestiti kr. kot. šumara I. razreda Andriju

Lončarevića od kr. kot. oblasti u Be'ovaru kr. žup. oblasti u Osijeku, te napokon kr. kot. šumara II. razreda Matu Kolibaša od kr. kot. oblasti u Vrbovskom kr. kot. oblasti Belovaru.

Kr. kot. šumar I. raz. Bogdan Svoboda u Krapini, izabran je gradskim šumarsko-gospodarskim nadzornikom za kr. i slob. grad Varaždin.

U kr. državnoj šumskoj upravi u Hrvatskoj premješteni su: kr. šumarnik Ivan Kranjak iz Vinkovaca u Zagreb, kr. nadšumar Mile Drenovac iz Krasna u Vrbanju, kr. nadšumar Emil Kmetony iz Otočca u Zagreb, kr. šumarski upravitelj Stjepan Urbansky iz Zagreba u Vinkovce, kr. šum. upravitelj Pavao Melscinzky iz Zagreba u Krasno, kr. šum. upravitelj Karlo Lahner iz Kalja u Ivanovo-polje, kr. šum. upravitelj Amadeus Munteanu iz Vinkovaca u Kalje, kr. šum. pristav Roman Ambrozy iz Zagreba u Vranovinu, kr. šum. pristav Aleksander Horvath iz Udbine u Sv. Rok, a kr. šum. pristav Ilija Stojanovich iz Otočca u Udbinu.

Knjižtvo.

Dr. Maximilian Helbig, „Ueber düngung im forstlichen Betriebe“ Verlag. J. Neumann-Neudam. Ciena 3 Marke.

Ervin Detmers „Die Pflege, Zählung, Abriichtung und Forpflanzung der Raubvögel in der Gefangenschaft“ Verlag von Fritz Pfeningstorff. Ciena 1·20 K.

Dr. J. R. Jungner, „Die Zwergzikade (Cicadula sexnotata Fall.) und ihre Bekämpfung“ Berlin. Verlag Paul Parey. Ciena 2·40 K.

Schneider, „Die Bestockungsverhältnisse der bayrischen Staatswaldungen“. Mit einer Uebersichtskarte Bayerns. Ciena 7·20 K.

A. Kauders, „Biljno-geografska skica požezke okolice“. Preštampano iz „Glasnika hrvat. naravosl. društva“ g. XVIII.

Malenković Basiluis „Die Holzkonservierung im Hochbaue“ mit besonderer Rucksichtnahme auf die Bekämpfung des Hauschwames. Mit 39 Atildungen. Wien 1906. A. Hartleben. Ciena vezano 8 K.

Dr. G. Röhrig, „Tierwelt und Landwirtschaft, Des Landwirts Freunde und Feinde unter den freilebenden Tieren“. Verlag von E. Ulmer in Stuttgart. Ciena vezanoj knjizi 12 K.

Izvjješće o kraljevskom višem gospodarskom učilištu i ratarnici u Križevcima, za školsku godinu 1905—1906. Naklada zavoda. Strana 94. Tisak G. Neubergera u Križevcima.

Prvi kongres srpskih lekara i poljoprivrednika, pod najvišom zaštitom njegovog veličanstva kralja Petra I. u Beogradu, 5. 6. i 7. septembra 1904. god. Dvije knjige, Beograd 1904. Štampano u državnoj štampariji kraljevine Srbije.

Stenographisches Protokol über die Verhandlungen des in Wien 1905. abgehaltenen Internationalen Fischerei-Kongresses. Wien 1906. Verlag der k. k. österreichischen Fischerei-Gesellschaft.

Izveštaj trgovačko-obrtničke komore u Zagrebu, o narodno-gospodarstvenim prilikama svoga područja u godini 1905. Zagreb 1906. Naklada trgovačko obrtničke komore u Zagrebu.

Osvrt na razvoj narodnoga gospodarstva u području trgovačko-obrtničke komore za Slavoniju u Osijeku. Za godinu 1905. Naklada trg.-obrt. komore u Osijeku.

Prof. Dr. F. Kern: Izveštaj kr. hrv.-slav. zemaljskog bakteriološkoga zavoda u Križevcih. Svezak 2. Naklada zavoda. Križevac 1906.

Iz upravne prakse.

Prinos k tumačenju §. 2. stavka 2. šumskoga zakona od 3. prosinca 1852; §. 25. stavka 2. zakona od 25. travnja o uredjenju zemljištnih zajednica; zakona od 26. ožujka 1894. o uredjenju stručne uprave i šumskog gospodarenja ... i §. 4. i 120. zakona od 24. lipnja 1895. ob ustrojstvu gradskih občina. U području grada Zagreba, Varaždina, Osieka i Zemuna ležećim zemljištnim zajednicama podjeljuje dozvolu za krčenje i pretvorbu u drugu vrst kulture šumskih zemljišta kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, a ne gradsko poglavarstvo.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, izdala je pod brojem 111/D 710. dne 27. svibnja 1906. na gradsko poglavarstvo u Z. sljedeću rješitbu:

Kr. gradjevna uprava za uredjenje Save prijavila je kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi pod 20. travnja 1906. br. 107., da je gradsko poglavarstvo glasom svog dopisa od 11. travnja 1906. broj 15708. primilo na znanje zaključak zem. zajednice Trnje, kojim je zaključkom ista zem. zajednica zaključila, da će izkrčiti svoje zemljište zaraslo šikarom i pretvoriti u kulturno zemljište, pa povodom toga moli kr. gradjevna uprava, da se to zabrani, jer inače nebi bilo moguće u dovoljnoj množini nabaviti fašinski materijal, potreban za izvedenje regulacije rijeke Save.

Povodom toga obnalazi kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada kao vrhovna šumsko-nadzorna oblast, temeljem §. 25. stavke 2. zakona od 25. travnja 1894., o zem. zajednicama, u savezu sa zakonom od 26. ožujka 1894. ob uređenju stručne uprave i šumskog gospodarenja u šumama, stojećim pod osobitim javnim nadzorom, obustaviti do daljnje naredbe izvršbu gornjeg uređivanja gradskog poglavarstva, odnosno izvršbu gornjeg zaključka zem. zajednice, te odrediti, da se unutar roka od 14 dana imadu podnieti amo na daljnje uređivanje svi odnosni spisi zajedno s kat. posjedovnim listom vrhu odnosnih čestica, šumsko-gospodarstvenom osnovom (gosp. programom), te drvosječnim i ogojnim predlogom za prometnu godinu 1905/6.

Obustava gornjeg temelji se na sljedećem :

Glasom izvješća kulturno-tehničkog odsjeka kr. hr.-slav.-dalm. zem. vlade radi se u predležućem slučaju o kat. čest. br. 2132—2143. porezne občine Zagreb, koje pripadaju zem. zajednici Trnje.

Ove su čestice glasom izkaza servitutnih čestica, koji je izkaz sastavni dio točke 10. odluke kr. žup. oblasti u Zagrebu od 20. travnja 1900. broj 11266. u vodopravnom predmetu glede regulacije rieke Save, šumsko zemljište, iz kojeg se namiruje fašinski materijal za regulaciju Save.

Prama §. 50. stav. 2. zakona od 25. travnja 1894. o zem. zajednicama, stoje zem. zajednice, koje su vlastnice šuma, pod nadzorom one oblasti, kojoj u pogledu šumskog gospodarstva pripada nadzor, a §. 2. stav. 2. šumskog zakona od 3. prosinca 1852. propisuje naročito, da se ne smije šumsko zemljište krčiti i pretvoriti u drugu vrst gojitbe bez dozvole okružne vlasti.

Ni jednim propisom nije nadzor nad šumskim gospodarstvom zem. zajednica, koje se nalaze u području gradova, navedenih u §. 1. zakona od 21. lipnja 1895. ob ustrojstvu gradskih občina, dodieljen gradskom poglavarstvu kao posao javne uprave s djelokrugom upravne oblasti, a napose nije gradskom poglavarstvu dana nadležnost, da podieljuje takovim zem. zajednicama dozvolu za krčenje šumskog zemljištva i pretvorbu u drugu vrst gojitbe.

Prama tome nemože spadati u djelokrug gradskog poglavarstva podieljenje dozvole područnoj zem. zajednici u smjeru §. 2. stavka 2. šumskog zakona od 3. prosinca 1852., već to podjeljenje dozvole spada u djelokrug kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, kao što spada, temeljem §. 120. zakona od 21. lipnja 1805., ob ustroju gradskih občina u savezu s §om 9. zakona od 26. ožujka 1894. ob uređenju stručne uprave i šumskog gospodarenja u šumama, stojećim pod osobitim javnim nadzorom, u nadležnost kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade podjeljenje, odnosno dozvole za šumsko zemljište same gradske občine.

Obzirom na ovo stanje potrebna je za izkrčenje navedenog zemljišta zem. zajednice Trnje i za pretvorbu istog u drugu vrst gojitbe posebna dozvola kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, a nikako nije bilo mjesta, da gradsko poglavarstvo uzme odnosni zaključak zem. zajednice na znauje.

Gradsko poglavarstvo nije smjelo odnosni zaključak zem. zajednice uzeti na znanje tim manje, što se prama naredbi kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade od 12. veljače 1879. br. 2914. imadu razpravni spisi i u slučaju rješenja po nižjoj oblasti, predložiti kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vladi na strukovno preizpitanje; zatim što se je i u slučaju rješenja po nižjoj oblasti imala prama § 2. stav. 2. šumskog zakona od 3. prosinca 1852. u savezu s navedenom odlukom kr. žup. oblasti od 20. travnja 1900. br. 11266. prije toga zamoliti izjava kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade kao interesenta.

Priobćio u „Mjesečniku p. d.“ *Fr. Haladi*.

Promet i trgovina.

I.

Ovogodišnje veleprodaje u hrastovim šumama, počete su dražbom šumsko gospodarstvenoga ureda brodske imovne občine, obdržane dne 13. rujna o. g. u Vinkovcima.

Predmjevalo se, da će i ove godine opet biti velike utakmice od strane kupaca, a toli kupci koli i prodavci bili su uvjereni da ponudjene sječine neće proći jeftino.

U ravnici ležećim šumama brodske imovne občine, bilo je u prodajne svrhe taj put izlučeno 25. sječina, sa ukupno 11,053 komada hrastova, te procenjenom drvnom gromadom u vrijednosti od 1,966.624 krune.

Na dražbu stigle su 34 ponude, sa ukupno 337 uvjetnih ponuda. Svaka je pojedina tvrdka bo reflektirala i na sve objekte.

Sam uspjeh dražbe pako bio je sljedeći, dostali su Česticu „Glovac“ procenjenu na 58665 kruna tvrdka g. Deutsch iz Zagreba za 92,000 kruna. Česticu „Orljak“ procenjenu na 95,459 kruna, tvrdka Mohr i drug iz Mannheima za 171,222 krune. Česticu „Banovdol“ procenjenu na 84,128 kruna, ista tvrdka za 136,252 krune, a istq i česticu „Mužko Ostrovo“ procenjenu na 86,314 kruna, za 132,252 krune. Česticu „Gradina“ procenjenu na 132,577 kruna tvrdka Filip Deutsch i sinovi iz Zagreba za 170;200 kruna. Česticu „Ada“ procenjenu na 86,690 kruna tvrdka Šime Kern iz Budimpešte za 126,570 kruna. Česticu „Trizlovi“ procenjenu na 120,899 kruna, tvrdka Lord i drug iz

Budimpešte za 215,000 kruna. Čestice „Krivsko Ostrovo“ procenjenu na 42,955, zatim česticu „Almas“ procenjenu na 18,648 kruna, i napokon česticu „Dubovica“ procenjenu na 102,941 krunu, dostala je tvrdka Ileš Schlesinger iz Beča, za iznose: 67,789 kruna, 30,789 kruna i 133,789 kruna. Česticu „Rastovica“ procenjenu na 30,709 kruna, dostala je tvrdka Hermann Wanner iz Beča za 53,290 kruna. Čestice „Ripača“ procenjenu na 39,704 kruna i česticu „Slavir“ procenjenu na 71,111 kruna, dostala je tvrdka A. J. Weselinović iz Vinkovca za 62,780 odnosno 116,800 kruna. Česticu „Lužčić“ procenjenu na 140,274 krune, dostala je tvrdka Carl Schlesinger iz Beča za 281,678 kruna. Česticu „Sveno“ procenjenu na 49,820 kruna, dostala je tvrdka A. Berndorfer iz Zagreba za 76,800 kruna. Česticu: „Vrabčana“ procenjenu na 31,476 — za 48,300 kruna, zatim česticu „Radjenovci“ procenjenu na 49,309 kruna, za 79,200 kruna, onda česticu „Kragunja“ procenjenu na 127,246 kruna, za 253,240 kruna i napokon česticu „Jošava“ procenjenu na 128,318 kruna, dostala je za 217,800 kruna tvrdka „Dioničko trgovačko društvo za izradu drva u Budimpešti“. Česticu „Zapadne Kusare“ procenjenu na 31,186 kruna, dostala je tvrdka Moritz Drach iz Beča za 49,230 kruna, a tvrdka „Societe de Importation de Chêne“ u Zagrebu čestice: „Kunjevci“ procenjenu na 76,862 krune, za 142,860 kruna, česticu „Boljkovo“ procenjenu na 26,988 kruna, za 48,840 kruna, česticu „Radiševo“ procenjenu na 94,427 kruna, za 180,323 krune, česticu „Iztočne Kusare“ procenjenu na 106,119 kruna, za 166,810 kruna, te napokon još i česticu „Čunjevci“ procenjenu na 144,093 kruna za 245,370 kruna.

Preplata iznaša dakle prema izključnoj cieni 1,331,507 kruna ili ti za 66·6% viška.

Isti dan obdržana je kod istoga ureda takodjer i dražbena prodaja dviju brdskih čestica, spadajućih imovinskom dobru „Pleternica“, i to čestice „Ravnulug“ u procienbenoj vrijednosti od 15,905 K i „Sokolina“ u procienbenoj vrijednosti od 36,935 kruna.

Na ove sječine stigle su samo dvije ponude, te je za prvu ponudila tvrdka „Neuschloss iz Nasica“ 16,125 K, a za drugu tvrdka Adolf Müller iz Zagreba 36,935 kruna, što i opet odgovara preplati od 8807 kruna ili 20%.

Skroz neumjestno obdržavana je onda odmah sljedeći dan t. j. na 14. rujna i opet kod šumsko gospodarstvenoga ureda gradiške imovne občine u Novoj Gradiški, dražbena prodaja od ukupno šest čestica sa 4212 hrastova, u procienbenoj vrijednosti od ukupno 413,656 kruna. Predano je pri tom ukupno 17 ponuda sa 35 uvjetnih ponuda, a estali su dostalci, za česticu „Čardašinska greda“ procenjenu na 48,632 krune,

tvrdka „Dioničko društvo za industriju drva u Budimpešti“, za 70,460 kruna. Česticu „Javička greda“ u procjenbenoj vrijednosti od 41,474 krune, dostala je tvrdka „Societe de Importation de Chêne“ u Zagrebu za 78,480 kruna. Česticu „Kamare“ procenjenu na 102,418 kruna i Česticu „Prašnik“ procenjenu na 149,913 kruna, tvrdka Ivan Turković Rieka, za 167,955 kruna, odnosno 264,835 kruna.

Česticu „Ježevik“ u procenjenoj vrijednosti od 19,332 krune dostala je tvrdka Kralj i drug u Zagrebu za 27,900 kruna, te onda napokon česticu „Migalovci“ u procenjenoj vrijednosti od 53,886 kruna, tvrdka „Mohr i drug iz Manheima“ za 81.220 kruna.

Preplata iznaša i u ovom slučaju 275,215 kruna ili 66%.

Osim toga raspisala je već i na dne 17. kolovoza t. g. šumska uprava vlastelinstva „Valpovo“ dražbenu prodaju od ukupno 660 komada hrastovih stabala u vlastelinskoj šumi „Kosatovo i Mlečinci“ — o kojoj nam prodaju uspjeh međjutim dosada još nije poznat.

Za dne 24. rujna o. g. raspisana bje i opet kod šumsko gospodarskoga ureda gjurkjevačke imovne občine u Belovaru dražba od ukupno 1043 komada hrastovih stabala, iz imovinske šume „Štvanja“ u procjenbenoj vrijednosti od 255,815.49 kruna, a ostala je dostalcem tvrdka „Holz-Handels-Actien Gesel“ iz Budimpešte sa svotom od 341,470 kruna ili 34% preko procjene.

Za dne 2. listopada o. g. raspisana je kod kr. kot. oblasti u Pisarovini, dražba od 2045 bukovih i 685 hrastovih stabala, u procenjenoj vrijednosti ukupno 22,844.60 kruna, iz šume z. z. Lučelnica.

Za dne 9. listopada o. g. raspisana je pako već međjutim i ovogodišnja dražba od 2007 jasenovih, 1211 grabrovih, 7837 brestovih i 27,792 hrastovih stabala iz šuma krajiške investicionalne zaklade, u ukupnoj procjenbenoj vrijednosti od 3,751.383 krune, a za dne 22. listopada i opet kod šumsko gospodarstvenoga ureda petrovaradinske imovne občine u Mitrovici dražba za ukupno 8587 hrastovih, 895 brestovih i 115 inakih listavih stabala, u ukupnoj procenjenoj vrijednosti od 945,828 kruna (od toga dolazi na sama hrastova stabla iznos od 937,000 kruna), dočim kr. državni nadšumarski ured u Vinkovcih, prodaju svojih sječena predhodno još nije raspisao.

Mi ćemo se tim prodajama svakako, čim nam konačni uspjeh istih bude poznat, još i podrobnije pozabaviti.

II.

U području zagrebačke trgovačko-obrtničke komore,*) gibala se je trgovina s drvom g. 1905. u vanredno povoljnim okolnostima, koliko

*) Vidi „Izvjestaj trgovačko obrtničke komore u Zagrebu“ za g. 1905.

za vlasnike šuma, toliko za drvotržce same, a napose za one, koji iz prijašnjih težkih vremena imadoše starih zaliha dužica.

Konjunktura na drvarskom tržištu promijenila se je u toliko, što se je Hrvatska počela otimati dominirajućem uplivu francezkih drvotržaca glede ciena dužica, te se izvoz hrvatskog hrastovog drva skrenuo poglavito u Njemačku. Što trupaca, što rezane robe i bačvarske gradje otišlo je oko 90% ciele naše hrastove produkcije u Njemačku, koja je zatim rezanu robu prodavala u Francezku, Belgiju, Holandiju i dr., te plaćala za 20 do 25% bolje cienne, nego što bi se polučile izradjivanjem francezke dužice. Ta okolnost opravdava očekivanje, da će se Francezka, bude li htjela imati naših dužica, morati prilagoditi cijenama, koje sada plaća inozemstvo i domaće pilane za hrastovo drvo. Francezka dužica izradjuje se u novije doba samo iz vršika, granja i onog drveta, koje nije upotrebitivo za pilane ili za njemačku bačvarsku gradju, a ne već kao prije iz najbolje i najizdašnije hrastovine.

Povoljna berba u Francezkoj, iscrpljenje ondje postojavih zaliha dužica, te slabiji privoz iz Amerike, prouzrokovala, da su francezki drvotržci postepeno svu hrvatsku, bosansku i magjarsku zalihu starih dužica pokupovali, a od ove je moglo biti oko 30 milijuna komada. Prema kakvoći i porijeklu polučivane su cienne s početka K 500, 520 i 540, a kasnije K 550, 580 i 620 za monte r čunajuć na 31./1. do 4./6. Potonja najviša ciena postoji doduše i sada, ali na njenom temelju nije došlo do većeg posla.

Posao sa hrastovim, jasenovim i briestovim trupcima nije u ovoj godini obavljan lih posredstvom naših drvotržaca kao u prijašnjim godinama, s razloga, jer su dosadanji inozemni kupci većim dielom sami neposredno dražbovali prigodom prodaja šumskih čestica, te kao i naše pilane, plaćali izvanredno visoke, do sad nikad ne dosegnute cienne, kako se razabire iz sliedećeg sumarnog pregleda na prodaju došavših šumskih čestica u Hrvatskoj i Slavoniji:

1. Državni erar prodao je šum. čestica u procenjenoj vriednosti od K 2,129.168 za utržak K 3,394.903 ili 59·4% više.

2. Krajiška investicionalna zaklada prodala je šum. čestica u procienjenoj vriednosti od K 2,038.384 za K 3,493.766 ili 70% više.

3. Imovne občine od K 3,189.098 za utržak od K 5,060.987 ili 58·6% više.

4. Zemljištne zajednice od K 1,187.939 za utržak od K 1,681.089 ili 41·5% više.

5. Vlastelinstva i kaptoli od K 899.322 za utržak od K 1,044.000 ili 16% više.

Ukupno dakle prodano je šume u procienjenoj vriednosti od K 9,443.911 za K 14,674.745 dakle je polučeno 55·2% iznad procjene.

Prema godini 1904. prodano je tekućoj godini 1905. šumskih čestica za K 4,232.160 više, a utržak preko procjenbene vrijednosti nadkrililo je prošlogodišnji za 23·6%.

Od prodanih šuma došlo je na hrvatske i budimpeštanske pilane za rezanje oko 190.000 m³, a na izvoz oko 60.000 m³ trupaca. Njemačke bačvarske gradje izradjuje se oko milijuna akova, francuzkih pako dužica izradilo se u Hrvatskoj i Slavoniji oko 6 milijuna komada, a u Bosni i Rumunjskoj oko 3 i 1/2 milijuna komada.

* * *

U području osječke trgovačke obrtničke komore*), bile su takodjer g. 1905. prilike trgovine francuzkih dužica mnogo povoljnije nego li u godinama 1902.—1904. Cijene su se znatno povisile, te se je napokon plaćalo K 640 za 1000 komada.

Isto su tako povoljne bile i prilike trgovine sa njemačkom bačvarskom gradjom, kod koje su se cijene takodjer povisile za nekih 30 do 40%. Prodja bila je kod obijuh vrsta dužica vrlo brza te sada nigdje ne ima dužica preklanske produkcije na skladištu. Lani proizvedeno je francuzkih dužica samo nekoliko milijuna, a i produkcija njemačke bačvarske gradje nije bila veća nego li produkcija predprošle godine. Razlog s kojeg se je produkcija ovih vrsta šumskih proizvoda u opće snizila, jeste taj, što se hrastova stabla većim dijelom izradjuju u rezanu gradju, koja se bolje unovčiti daje, nego li dužice. Od njemačke se je bačvarske gradje prošle godine osobito tražila gradja za veliku burad (nad 50 akova), te su se za istu plaćale neobično visoke cijene.

Goriva drva proizvajano je prošle godine u slavonskim šumama oko 665.000 prostornih metara. Od toga upotrebljeno je za kemičke svrhe oko 200.000 prost. metara. Oko 400.000 prost. met. služilo je za namirenje lokalnih potreba, a oko 65.000 prost. met. izvezilo se i u južnu Ugarsku (50.000 prost. met.) i Budimpeštu (15.000 prost. met.).

Prosječna cijena bila je K 18 za 1 met. hv.

U pogledu same industrije drva iztaknuti je, da se je broj parnih pilana tečajem prošlih pet godina u tamokomorskom području prilično snizio. Od 22 parne pilane u g. 1901., bilo ih je prošle godine samo 16 u poslovanju. Od ovih radilo ih je 15 na vlastiti račun, dok je jedna radila u najmu za drugu jednu tvrdku. U prvih 15 parnih pilana proizvedeno je g. 1905. raznih proizvoda (razna rezana gradja, podvaljci, dužice, gorivo drvo itd.) u vrijednosti od 12 milijuna, te je 1/6 te vrijednosti ostala u tuzemstvu, 1/6 poslana u Austriju, a 2/3 cjelokupne proizvajane vrijednosti poslane su u Njemačku, Englezku, Franczku i ostalo inozemstvu.

*) Vidi „Osvrt na razvoj narodnoga gospodarstva u području trgovačko-obrtničke komore za Slavoniju u osijeku za g. 1905.

Prema izvještajima, što ih je komora dobila od domaćih parnih pilana, bile su prilike ove industrijalne grane dosta povoljne. Prodja pojedinih proizvoda svršila se brzo i bez poteškoća, pošto se je ta roba skoro uvijek više tražila, nego li se mogla izraditi. Na izvanjskim se tržištima ruska utakmica nije osjećala tako jako kao u prijašnjim godinama, a što se tiče utakmice američkih šuma, to je proizvod slavonskih šuma, napose pak naša hrastova gradja vazda uživala prednost pred američkim proizvodima. Samo što se tiče konkurencije Rumunjske, to misle naši proizvođači, da će ista za kratko vrijeme opet jaćom postati.

Što se tiče same proizvodnje, to su i prošle godine postojale one iste poteškoće, o kojima smo govorili jur g. 1904. Sva se poduzeća tuže, da je prijevoz surovih panjeva od mjesta proizvodnje do parne pilane nerazmjerno skup, te da su i tovarne stavke za odpremu gotove robe vrlo visoke. Pribava surovog materijala dosta je teška, sjedne strane radi toga, što su obćinski putevi vrlo loši i što su šume često poplavljene, s druge strane, što je i cena materijala u zadnjim godinama silno poskoćila. U bitnom interesu parnih pilana, koje dobivaju surovi materijal iz posavskih šuma, bilo bi, da se rijeka Sava jednom definitivno uredi, te da se onaj komad Bosuta, koji leži između ušća u Savu i brane izpod Grka na potrebnu dublinu izdube tako, da ladje i kod niskog vodostaja mogu zaći u Savu. Ovaj razmjerno kratki komad Bosuta posve je naime zamuljen, te se dosta često događa, da panjevima natovarene ladje više tjedana leže pod branom te ne mogu zaći u Savu.

Osim parnih pilana bilo je g. 1905. još u poslovanju: 1. tvornica bačava i 1 tvornica pokućva i maloobrtnog alata. Jedna je tvornica pokućva obustavila svoje djelovanje, a nova se jedna nalazi u gradnji. U ovim tvornicama radilo se je cijele godine neprekidno, te se je poslovanje istih kretalo u posve normalnim granicama.

Što se tiče kemičke industrije drvom, bilo je g. 1905. u poslovanju: 4 tvornice tanina, 4 tvornice kemičkih proizvoda iz drva i 1 tvornica žigica i 1 tvornica plina.

Različite vesti.

Zahvala. Prigodom smrti nezaboravljivoga nam sudruga Josipa Kozarca dobili smo od šumarskih, šumsko-gospodarstvenih ureda, šumarija, strukovnjaka, drvotržaca toliko izraza sućuti, da nam nije moguće svakome posebno i dostojno se zahvaliti na saućešćima, koje su pojedinci baš biranim riječima izrazili. Budi s toga ovime izjavljena duboka naša zahvala svima, koji su nas kao velikom pokojniku u životu najbliže stojećima, izraženjem sućuti počastili, jer mi kao sudruz

i osobni prijatelji pokojnoga trudbenika, kojega smo po njegovom radu toli poštivali, po njegovoj plemenitoj duši ljubili, koga smo kao vodju sliedili, i čudili se onom ustrpljenju, onoj ustrajnosti, kojom se je taj velikan sa smrću tako dugo radeć perom u ruci do poslednjeg časka borio, tek sada osjećamo veliku bol, kada nam u blizini počiva, kada ga više nema.

Trajna budi medju nama uspomena njegova! Slava mu!

*Činovništvo i lugarsko osoblje vinkovačkog
nadšumarskoga ureda*

Polazak universiteta u Njemačkoj g. 1906. Na 21 universitetu Njemačke bilo je upisano u ljetnom semestru ove godine 44.964 redovitih, 2381 izvanrednih slušatelja, te 1274 slušateljica i 211 gospodja. Broj slušatelja znatno je porassao poslednjih godina. Tako je u ljetnom semestru g 1876. broj iznosio 16.799 u godini 1886. — 27.721, a godine 1896. već 29.280 slušatelja.

Prema tomu se broj polaznika universitetah njemačke države povisio više od dva i p ô — i ako se broj naroda Njemačke u tome vremenu nije podvostručio.

Pojedini predmeti bili su su zastupani ovako: protestantsko bogoslovje sa 2329, katoličko bogoslovje 1841, pravo 12,375, medicina 6683, filozofija, jezici i historija 10.832, prirodne nauke i matematika 6323, državno gazdinstvo (Staatswissenschaft) 1801, šumarstvo 144, (München, Tübingen i Giessen), farmacija 1767, zubarstvo 755, te veterinarstvo 114 (Giessen).

Obzirom na najveći broj slušatelja na prvo mjesto dolaze Berlin, (6569), i München (5734); zatim Leipzig, Bonn, Freiburg, Halle, Göttingen Heidelberg, Erlangen, Marburg, Giessen, Kiel, Tübingen, Münster, Strassburg, Jena. Würzburg, Greifswald te Rostock.

Donosimo ovo malo statistike, znajući, da će se se u ove brojke mnogi od cijenjenih čitatelja zamisliti, jer one više i jasnije govore od mnogih dugačkih članaka i liepo pisanih knjiga. Kada bi ovome broju pribrojili još i broj polaznika tehničkih visokih, te drugih strukovnih škola, to bi dobili broj novih pionira, koji idu, da njemačkom narodu učvršćuju temelj i podižu glas na sve četiri strane svijeta. Držimo gornje brojke za najbolji dokaz, da u nijednoj struci ne vlada hiperprodukcija, pošto pomladak ne smatra borbu za obstanak tako strašnom, da državnu vlast zove u pomoć, tražeći namještenje u državnu službu odmah nakon svršetka svojih nauka.

Apsolvirani pravnici, filozofi, šumari itd. ne smatraju poniženjem svoje časti, nakon svršetka nauka stupiti i u kaki komptoar, baviti se pčelarstvom i dr.

Kolike li razlike pogledom na to, u shvaćanju između njemačkih i naših pravnika, koji ne će da stupe ni u obćinsku službu, koja na mnogo mjesta više nosi od odvjetničkih kancelarija? G. N.

Sa skupštine posjednikah pilana (Holzinteressenten) u Bavarskoj. U kraljevini Bavarskoj razvijena je drvna industrija u velike. Bavarska sama ima skoro toliko pilana i drvotrošćih tvornica koliko i velika Rusija. Spoznaja važnosti zajedničkoga rada u obrtu, trgovini, industriji, te i drugim granama privrede uhvatila je dubok korjen u njemačkom narodu. Tako i posjednici pilana u Bavarskoj čine jedno društvo, koje je nedavno imalo svoju glavnu godišnju skupštinu u gradu Nürnbergu. Kako čitamo u lokalnim novinama razpravljana su bila i pitanja takove naravi, koja će, držimo, zanimati i cijenjene čitatelje „Šum. lista“, ako ih ma u kratkim crtama iznesemo.

Prije svega konstatirana je činjenica, da je prošla poslovna godina u svakom pogledu povoljno ispala, budući da su produkti pilana nalazili uvijek dobru prodju uz sve rastuće cene. Pored svega toga račun prošle poslovne godine ne može ih osobito zadovoljiti, jer su i cene svježem drvu neobičnom brzinom rasle. K toj nevolji dolazi još i druga, naime, sve više rastući zahtjevi konsumentenata, koji idu za tim, da rezana roba sadržaje što manje grana ili svrži. Nu, ako se kod dražbi budu držali zajedničkih mjera, onda se mogu nadati, da će im poduzeća odbacivati veću godišnju rentu. Što se tiče trgovačkih ugovora, koji su na snagu stupili, ne može se još sada reći, kakovo djelovanje imadu na industriju i trgovinu drvom. Jedno se može reći, da drvna industrija napreduje i da njezini proizvodi imadu dobru prodju. Graditeljstvo, pa i poljodjelstvo, koje se u povoljnom stanju nalazi, jer se sve više razvija, upotrebljuju znatnu množinu drva. Inostrano drvo, naročito američanski „pitsch-pini“ (*Pinus palustris*) ima visoku cieniu. Za čudo je ipak, da se ovo drvo, kraj velika potražnje, malo uvažava. Sjeverno drvo (rusko i švedsko) stoji takodjer na visokoj cijeni. Za sada se može sa sjegurnošću reći, da u svim importnim zemljama, osobito u Italiji potreba na drvu raste. Konkurencija austro-ugarske robe osjetljiva je dapače tako je porasla, da je na mnogim tržištima posve zavladala. Uzrok tomu nije kvalitet robe, nego on leži u jeftinoći drvne sirovine i manjim transportnim troškovima G. N.

Status državnog šumarsko upravnoga osoblja u kraljevini Srbiji iznaša polag jedne viesti u časopisu „Политика“ od 10. augusta o. g. kako sliedi: Srbija imade svega trideset i četiri šumara u državnoj službi. Od ovih su šest iz Požarevačke šumarske škole, dvadeset i jedan sa raznih šumarskih škola, akademija i universiteta, a sedam iz srednjih šumarskih škola.

Sve promjene, odnoseće se na obitalište adresata treba što prije uredničtvu lista prijaviti.

Sva uredničtvu tičuća se pisma i pošiljke valja dostavljati izravno p. n. uredniku profesoru F. Ž. Kesterčaneku — Zagreb — Mesnička ul. 18. I. Pisma odnoseća se na držtvenu upravu, kao i novčane pošiljke pako samo „predsjedničtvu hrvat. slav. šumarskoga društva“.

Natječaj.

Kod vlastelinstva presvjettl. g. M. grofa Kulmera u Šestinama (kod Zagreba) **imade se popuniti mjesto lugara.** Plaća 360 K. na godinu, stan, ljeti paša a zimi krma za jednu kravu i pravo žirenja dviju svinja. Povrh toga imade preuzeti gostionu, koja nosi godišnje 500 K. čistih. Molbu valja obložiti: krstnim listom, svjedočbom dosadanjeg službovanja, svjedočbami o naucima i svjedočbom o položenom lugarskom izpitu. Molbe prima do **15. listopada t. g.** kr. kot. šumar Rudolf Erny u Zagrebu.

Šumarski pristav

sa višom strukovnom naobrazbom, liepim rukopisom, vješt izmjeri, ne iznad 25 god. star, sa znanjem njemačkog i hrvatskog jezika, traži se za jedno veliko vlastelinstvo.

Plaća 1200 kruna, stan, ogrijev, posluga i nakon jednogodišnjeg uspješnog službovanja pravo na mirovinu.

Vlastoručno pisane, sa prepisom svjedočaba i sa fotografijom obložene molbenice (koje se nevračaju) imadu se do **20. listopada t. g.** pod šifrom „A“ na upravu „Šumar. lista“ priposlati

Broj 6381 — 1906.

Oglas dražbe stabala.

Na temelju dozvole kr. zemaljske vlade odjela za unutarnje poslove od 7. rujna t. g. broj 37.802. prodavati će se kod ove kr. kotarske oblasti putem javne ponudbene dražbe dne **2. listopada t. g.**, 2045 bukovih i 685 hrastovih stabala iz šume zem. zajednice Lučelnica III.

Stabla prodaji namienjena, procienjena su na **22.844 K 60 fl.**

Propisno sastavljene biljegovane ponude, obložene sa zaobinom od 10% od ponudjene svote valja podneti najkasnije do **2. listopada t. g. 11 sati prije podne**, kod ove kr. kotarske oblasti.

Poblizi dražbeni uvjeti mogu se uviditi kod ove oblasti svaki dan za vrieme uredovnih sati.

Kr. kotarska oblast.

U Pisarovini, 15. rujna 1906.

Kr. kot. upravitelj: Dr. GÜthner.

Sadržaj.

Josip Kozarac (slika)	369
Peticija kr. kotarskih šumara, križevačkih absolvenata na sabor	370—384
Izložba kraljevine Bavarske u Nürnbergu gledom na šumarstvo. Piše G. Nenadić	385—400
Listak. Društvene vesti: XXX. redovita glavna skupština društva	401—403
Zapisnik odbor sjednice društva od 5. kolovoza 1906.	403—404
Sjednica uprav. odbora od 16. rujna 1906.	404
Izpravak. — † Vilim Müller	404—405
Osobne vesti: Imenovanja i promaknuća	405—406
Knjižtvo	406—408
Iz upravne prakse: Prinos k tumačenju §. 2. š. z. i §. 25. stavke 2. zakona od 25./4. 1894.	407—409
Promet i trgovina	409—414
Različite vesti: Zahvala. — Polazak universiteta u Njemačkoj. — Skupština posjednika pilane u Bavarskoj. — Status državnog šumarskog upravnog osoblja u Srbiji	414—416
Prilog. (Lugarski viestnik). Nad grobom kr. šumarnika Josipa Kozarca. — Vidra (Nastavak). — Različite vesti: Ovogodišnja glavna skupština hiv.-slav. šum. društva. — Umro. — Lugarski izpiti. — Privatni lugarski tečaj u Topuskom. — Šumski požari. — Osudjen lugar. — Da li je kukavica štetna malim pticama? — Borov klunak. — Pučki pravnik. — Podivljali psi. — Krt proricatelj vremena.	